

Novostrava

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak četrtek. Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva
cesta 22, telef. št. 46-18. — Uprava: Knafljeva ulica 5,
telef. št. 81-22

Delavska izdaja
„DOMOVINE“

Naročnina polletno 18 in celoletno 36 din. — Posamezna
številka 1 din. — Račun Poštne hranilnice, podružnica
Ljubljana, št. 17.751

Novim časom nasproti

Brez popolne duhovne preusmeritve obstoječega načina življenja ne bo prav nobena gospodarska in socialna reforma dosegla onega učinka, ki jo od nje pričakujemo. Le nov, prerojen človek lahko ustvari nove razmere in le človek, ki je v svojem gledanju na svot in ljudi postal boljši od onega, ki je povzročil današnje nezadovoljivo stanje.

Če hočemo iz temeljev reformirati gospodarski in socialni red ni dovolj, da postavimo nekaj novih gesel, ali da izdamo nekaj novih uredb, pri tem bi pa ostali tisti, ki naj izvedejo nove reforme starega mišljenja. Ni dovolj, da izmenjamo le oblike in način govorjenja, treba je, da vsak posameznik in celota tudi v svoji notranjosti obračuna s temno preteklostjo.

Pogrešeni so računi tistih, ki mislijo, da je dovolj, da se na svoja široka usta izrekajo za nove reforme, pri tem pa ne zasledujejo drugega cilja, kot da bi obdržali oblast v svojih rokah in da bi še naprej lahko nadaljevali svoje staro življenje. To pot se ljudstvo ne bo dalo prevariti. Slej ali prej bo odklonilo vodstvo laži-reformatorjev, kot je že obsodilo njihov dosedanji način zastopanja ljudskih interesov. Nujna potreba se bo pokazala, da mora biti usoda novih reform položena v roke novih ljudi, ki s stariimi metodami in gledanji na potrebe ljudstva ne bodo imeli nobene skupnosti več.

Le živa dejanja so lahko za vzgled in dokaz, da je mnogo dobre volje, da se hoče ustvarjati nove in boljše pogoje za življenje.

Kriza tekstilne industrije

Tekstilna industrija preživlja težko krizo. Dnevno čitamo poročila, da so posamezne tovarne znatno skrčile svoje obratovanje. Na tisoče delavcev gleda z veliko skrbjo v bodočnost. Tekstilna industrija je ena najmočnejših v Sloveniji. Veliki okraji se preživljajo izključno le z zaposlitvijo v tekstilnih tovarnah. Popolna, ali delna ustavitve obratov ne bi težko zadela samo prizadeto delavstvo, ampak vse prebivalstvo dotičnega okraja. Vsaj je gospodarsko življenje vsega prebivalstva enega okraja ozko povezano med seboj. Če se velikemu delu prebivalstva enega okraja vzame možnost zaslužka, potem so ob zaslužek vsi stanovi, ki imajo s tem deloma prebivalstva gospodarske zveze. Z brezposelnostjo delavcev je prizadeta vsa trgovina in obrt dotičnega okraja, kar ima končno tudi za posledico, da je davčna moč okraja znatno padla. Zato ne moremo sprejemati vesti, da so pričele posamezne tovarne omejevati svoje obratovanje kot zadevo, ki tiče samo prizadete delavce, ampak je to vprašanje, ki zadeva vse brez razlike in naj so v tovarni zaposleni, ali ne.

Kriza naših tekstilnih tovarn je nastopila, ker primanjkuje surovin. Poročali smo že, da pogajanja, ki so jih imeli naši industrijalci z italijanskimi dobavitelji, niso uspela. Italijanski dobavitelji surovin so zahtevali

Nihče ne more in ne bo razumel, da nekdo, ki živi v razmehkuženem udobju, lahko ukazuje ljudstvu vzdržnost in mu nalaga žrtve, da se ustvarijo predpogoji za boljše življenje. Zavedati se namreč moramo, da se kar tako s sklepi in ukrepi še ne more doseči vsega tistega, česar danes pogrešamo. Če bi bilo temu tako, potem bi bilo lahko uvajati nove reforme. Če bi lahko že idejno in besedno lepo sestavljeni zakoni ustvarjali raj na svetu, potem ne bi bilo lažjega, kot zadovoljiti ljudskim potrebam. Treba je pa mnogo več, da se pričnemo približevati blagostanju. Najmanjšo dobro, hočemo enkrat uživati, je treba poplačati z velikim trudom in delom. Če hočemo biti dobre v korist vseh in brez razlike morajo zanje delati tudi vsi in brez razlike. Zato bi se morali tisti, ki so danes na škodo drugih obdarjeni z nezasluženim udobjem, temu udobju odreči in izpustiti iz rok gospodarsko in socialno nadoblast, katero so si prilastili v časih, ko je še interes posameznika prevladoval interes celote.

Pravica in poštenost morata priti zopet do besede. Enkrat za vselej morajo prenehati časi, ko se je pravico odmerjalo samo po moči tistega, ki je pravico iskal. Tudi za poštenost ne sme biti dvoje meril. Kar je za enega nepošteno to mora biti tudi za drugega. Ne sme se več dogajati, da bi bila očitna politična, gospodarska, ali socialna nemoralnost povzdigovana za največjo čednost samo zato, ker ima tisti, ki je nemoralnost zagrešil, poseben in izjemen položaj.

previsoke cene, katerih naša industrija ne zmore. Sedaj se vrše prizadevanja, da bi se dobilo surovine za tekstilno industrijo iz Sovjetske Rusije, iz Turčije in Egipta. Poroča se, da bo dobila naša tekstilna industrija precejšnje množine surovin iz teh držav. Seveda pa te surovine ne bo toliko, da bi bile naše tekstilne industrije pokrite za vso potrebščino. Nastane sedaj vprašanje, kako se bodo surovine razdelile na posamezne tovarne v državi. Upamo, da se bo razdelitev surovin izvršila pravično in da se pri tem ne bo upoštevalo samo kapaciteto tovarn, ampak tudi kraje, kjer se prizadete tovarne nahajajo.

Rekli smo že, da so pri nas okraji, ki žive od zaposlitve v tekstilni industriji. Če bi te industrije omejile ali celo prenehale s svojim obratovanjem bi prizadeti okraji sploh več živeti ne mogli. Iz tekstilnih industrij odpuščen delavstvo ne bi moglo dobiti nikjer zaslužka. Imamo pa zopet okraje v državi, kjer delavstvo ni navezano izključno le na zaslužek v tekstilni industriji. Mislimo predvsem na okraje, kjer je bogato razvito poljedelstvo, ali drugače podana možnost, da dobi delavstvo zaslužek v drugih vrstah industrije. Pravično bi zato bilo, da okraji in tovarne, kjer delavstvo s pomanjkanjem surovin z ozirom na možnost druge zaposlitve, ne bi

bilo tako prizadeto, lahko odstopijo del surovin za okraje in tovarne, kjer je za delavstvo največji in življenjski interes, da je polno zaposleno baš v tekstilni industriji. Ali bo naš vpliv in razsodnost res tako velika, da se bo tako zgodilo, bo pokazala bodočnost. Od tega je v veliki meri odvisno, ali bodo tudi v prihodnje lahko našli delavci v naši tekstilni industriji zaposlenost in zaslužek v dosedanji meri.

Odškodnina v naravi

Že na anketi, ko se je razpravljalo o uvedbi minimalnih plač za trgovske pomočnike, so delodajalci zahtevali, da se pri pomočnikih, ki dobivajo del plače v naravi, ne oceni to dajatev po predpisih za bolniško zavarovanje, ampak se naj določi višji znesek. Zastopniki trgovskih pomočnikov so vztrajali na zahtevi, da se naj ocena plače izvrši po predpisih za bolniško zavarovanje, saj so se delodajalci svojčas silno borili za to, da je ekvivalent čim nižji in so porabili zelo veliko zgovornosti in vplivov, da se je tudi njihovi zahtevi ustreglo. Delodajalci so takrat, kot danes dobro vedeli, da ekvivalent pri bolniškem zavarovanju ne odgovarja dejanskemu stanju. Navzlic temu pa delodajalcev ni motilo, da so zagovarjali nizek ekvivalent. Hoteli so pač oškodovati trgovske pomočnike s tem, da so jih lahko zavarovali v nižjem zavarovalnem razredu. Sedaj pa delodajalcem nizek ekvivalent ne prija več, ker so primorani po uredbi o minimalnih plačah izplačevati večje zneske v gotovini, če dajejo trgovskemu pomočniku tudi plačo v naravi. Verjetno je, da bodo sedaj delodajalci sami predlagali, da se ekvivalent pri bolniškem zavarovanju poviša. Trgovski pomočniki temu ne bodo ugovarjali in tudi ostali zavarovanci bodo zadovoljni, ker bodo na ta način vsi tisti, ki prejemajo del plače v naravi pomaknjeni najmanj za en zavarovalni razred višje.

Premogovna produkcija

V prvem polletju 1936 je znašala produkcija premoga v državi okrog 2 mil. ton. V prvem polletju 1940 je pa znašala premogovna produkcija 3.5 mil. din, in je porastla za 75 odst. Temu odgovarjajoče so se seveda tudi znatno zvečali dobički naše premogokopne industrije. Delavstvo je bilo teh dobičkov zelo v skromni meri deležno. Glavni del dobičkov so si pridržali lastniki premogokopne industrije. Če se pa pri nas govori o gospodarskih in socialnih reformah potem bi moral biti med prvimi izdan zakon, ki bi predpisal, koliko dobička si sme prilastiti premogokopna industrija, kakšne cene morajo veljati za izkopani premog in kakšne morajo biti minimalne mezde v premogokopni industriji zaposlenih delavcev in nameščencev. Konec mora biti režima, da si glavni del dobičkov naše premogokopne industrije prilaste le lastniki in nekaj vodilnih funkcionarjev. Premogokopi so narodna last in narod bi moral imeti od naravnih bogastev glavni delež dobičkov. Že leta 1920 se je pri nas hotelo izvesti nacionalizacijo premogokopov. Če se takrat nacionalizacije ni moglo izpeljati, se naj to zgodi sedaj, ko se vsi odločilni faktorji s tako vnmemo izrekajo za temeljite gospodarske in socialne reforme.

Jesenice je obiskal minister za soc. politiko

V četrtek dne 8. t. m. se je pripeljal v spremstvu g. predsednika Praprotnika na Jesenice v KID g. minister za socialno politiko. Podjetje je ob tej priliki povabilo tudi vse predstavnike delavskih strokovnih organizacij in starešino delavskih obratnih zaupnikov. G. minister se je najprej razgovarjal z predstavnikom KID, nato pa je sprejel delavske zastopnike in se dalj časa z njimi razgovarjal. Predvsem so zanimale g. ministra delavske plače, higijenske zaščitne naprave, delovanje obratnih zaupnikov ter o ostalih delavskih vprašanjih. Delavski zastopniki so iznesli svoje težnje in želje, na katere je g. minister živahno odgovarjal. Izrazil pa je tudi željo, da naj se mu gotove predstavitve predlože pismeno.

Po teh razgovorih se je g. minister v spremstvu predstavnikov KID in starešine obrat. zaup. ogledal nekatere obratne naprave, v katerih se je laskavo izrazil in se čudil na tako lepo napredujočem podjetju.

Delavski zastopniki pa so ponovno obiskali g. ministra v petek 9. t. m. v Gozd-Martuljku, in so mu predložili dve spomenici. V teh spomenicah so našteje vse želje in težnje delavstva KID, ki se predvsem, tičejo delavskih zaupnikov, socialne zaščitne zakonodaje.

G. minister je ob tej priliki želel, da mu zastopniki tolmačijo posamezne točke. Po razgovoru je g. minister izjavil, da se gotova vprašanja že preučujejo in da se zahvaljuje za iznešeno iniciativnost. Po še nekaterih drugih vprašanjih se je delegacija po enournem raz-

govoru poslovila. G. minister pa je naročil, da naj delavstvu izročijo njegove pozdrave.

V splošnem je delavska delegacija dobila najboljše vtise in je bil ta poset za jeseniško delavstvo nekaj izrednega. Na drugi strani pa je lahko jeseniško delavstvo izneslo odločujočemu faktorju pereča vprašanja, ki se tičejo delavstva.

Mali človek

Ko se razpravlja v našem časopisju in tudi v revijah o nujnosti gospodarskih in socialnih reform se poudarja, da mora biti namen reform, da se pomaga našemu »malemu človeku«. Pod pojmom mali človek se razume predvsem delavca in nameščenca. Kadar pišejo ljudje starega mišljenja o reformah, jim je označba »mali človek« najljubša, ker se jim zdi, da so dali tako najlepše izraza svoji milosrčnosti. Mislimo, da se v današnjih časih, ko stojimo pred rešitvijo najvažnejših vprašanj bodoče ureditve družbe, ne bi smelo pri vseh tistih, ki mislijo resno, razpravljati o reformah tako, da je treba zadovoljiti le »malega človeka«. Ne gre namreč zato, da potolažimo z drobtinami gospodarskih in socialnih reform vse tiste, ki so danes v najneugodnejšem položaju. Gre za mnogo več: Treba je sploh odpraviti pojem »malega človeka« in izenačiti ogromne razlike, ki obstojajo med posameznimi stanovi. Nočemo, da bi še naprej obstojal »mali človek«, dočim bi bil na drugi strani še vedno »veliki človek«, to je tisti, ki ima vsega dovolj in so vse pravice tudi tako prikrojene, da so zapisane predvsem samo zanj. Želimo, da bi postal enkrat tudi mali človek, če že ne veliki človek, pa vsaj enakovreden z vsemi ljudmi.

orožnih vaj prihranjen potrošek mezde iz naslova plačanja najemnine.

Ako je tak delojemalec ponovno klican na orožne vaje, predno je poteklo od zadnjih orožnih vaj eno leto, pa ima za drugo orožno vajo pravico na njegovi zaposlitvi po prvih orožnih vajah odgovarjajoči alikvotni del 4 tedenske mezde. N. pr.: Delojemalec se je vrnil iz orožnih vaj 15. III. 1940, ponovno na orožne vaje 9. IX. 1940. Pri podjetju je delal po prvih orožnih vajah približno 6 mesecev (pol leta). V tem primeru ima za drugo orožno vajo pravico na polovico štiritedenske mezde, torej na mezdo za dva tedna. — Če je delal po prvih orožnih vajah pri podjetju tri mesece, ima pravico na mezdo za en teden (3 mesece so četrta leta, torej dobi četrta od 4 tednov = 1 teden) itd.

Če pa je delal pri podjetju manj kot tri mesece po prvih orožnih vajah, mu kljub temu pripada mezda za prvi teden orožnih vaj in sicer v smislu § 219 o. z. Tako je razsodilo okrajno sodišče v Kranju in je v prizivnem postopanju v zadnji instanci vrhovno sodišče v Ljubljani to razsodbo potrdilo.

V tem primeru pa se ne sme od plače ničesar odtegniti, ker § 219 o. z. ne predvideva odtegljaja. To je razvidno iz sodbe okrajnega kot prizivnega sodišča v Ljubljani št. P 231-40 - 10.

Delojemalec pa ne more zahtevati istočasno ugodnosti iz §-a 219 in iz § 221 obrtnega zakona. Na primer: po prvih orožnih vajah je delal pri podjetju tri mesece. V smislu razsodbe mu pripada po §-u 221 o. z. alikvotni del 4 tedenske mezde, to je mezda za en teden. Po § 219 o. z. pa mu enako pripada enotedenska mezda. Ta delojemalec vsled tega ne more dobiti mezdo za dva tedna, marveč za en teden, ker leži časovno tako oni teden iz §-a 221 o. z., kakor teden iz §-a 219 o. z. v enem in istem časovnem razdobju ter za isti teden ne more dobiti dveh mezd.

B) Za delojemalce, ki še nimajo enoletne zaposlitve.

Delojemalec, ki je bil pri podjetju zaposlen pred odhodom na orožne vaje več kot 14 dni, a manj kot eno leto, ima pravico na neokrnjeno mezdo za prvi teden orožnih vaj po §-u 219 o. z. Če je klican še drugič na orožne vaje, ima zopet pravico na enotedensko mezdo po §-u 219 o. z. in to vse dotlej, dokler ne doseže pri podjetju enoletne zaposlit-

Pozor

Radi tehničnih neprilik, prejmejo še številke 33 vsi brez izjeme.

Prihodnjo številko pa samo plačujoči. Še je en teden časa, da zamudniki store svoje dolžnost. Prosimo uvaževanja!

Uprava

ve. Čim pa izpolni ta pogoj, velja za njega vse, kar je navedeno po IIA. Opozarjamo, da velja ta predpis tudi za rudarje, ker je zanje v veljavi prvotno besedilo § 219 o. z. tč. 1 — drugi stavek.

III. Državna podpora.

Družine vojnih obveznikov imajo po izčrpanju prejemkov, navedenih pod II A in B, pravico na državno podporo (din 8.— oziroma 5.— za ženo, din 3.— za otroka), za katero morajo zaprositi pri pristojni občini, na katere območju bivajo v času vpoklica vojne obveznika na orožne vaje. Za podporo naj se prijavijo pravočasno, ker odobruje odbor podpore praviloma le od dneva vloženega prošnje.

IV. Zastaranje zahtevkov iz naslova §§ 219 in 221 o. z.

Zahtevki iz naslova §-a 219 in 221 obrtnega zakona zastarajo v treh letih od dneva, ko so nastali. Iztožijo se vedno pri pristojnem okrajnem sodišču, le za območje okr. sodišča v Ljubljani je vlagati tožbe pri obrtnem sodišču v Ljubljani.

Brez aprovizacije ne pojde

Navzlic maksimiranju cen še vedno stalno narašča druginja. Dogaja se, da imamo za nekatere vrste blaga cene, zato je pa s trga dotično blago izginilo in ga konsumenti drugače ne morejo dobiti kot pod roko in seveda za mnogo višje cene, kot so pa uradno dovoljene. Maksimalne cene ne bodo rešile vprašanja, da bo prebivalstvo preskrbljeno z življenjskimi potrebščinami v zadostni meri in po cenah, ki jih zmore. Določitev maksimalnih cen bo morala slediti tudi organizacija javne aprovizacije. Ustanoviti se bodo morale poleg Prizada še druge državne nabavljalne centrale, ki bodo imele vso materialno in zakonito zaščito, da bodo lahko nakupile in potem direktno oddale konsumentom blago po maksimalnih cenah in v zadostni množini. Ni dovolj, da so v omejenem obsegu organizirane rezervne zaloge za prehrano prebivalstva, treba bo zbirati zaloge tudi za tekočo aprovizacijo prebivalstva. Nekatera podjetja so že uvidela potrebo aprovizacij iz katerih dobiva delavstvo po primernih cenah vsaj najvažnejša živila. Vse poviševanje mezd ne bo prav nič zaleglo, če se bo pa blago, ki ga potrebuje delavec vsaki dan v cenah zviševalo. Do cenega blaga in dan ustaljenih cen se pa ne bo prišlo drugače, kot z organizacijo aprovizacij, katerih namen je, da izločijo špekulativno vmesno trgovino in da nastopajo na trgu kot regulator cen.

Beograjski Jugoras

Beogradski Jugoras je sprejel resolucijo, v kateri se izrekta za uvedbo korporativne ureditve države. Kako si pa korporativno ureditev države predstavlja pa ni povedal.

Dalje pravi beograjski Jugoras, da se neodložljivo z zakonom uredi enotni delavski nacionalni sindikat. Beogradski Jugoras ni povedal, ali naj bo enotni nacionalni sindikat osnovan na centralistični osnovi, ali se naj pa ustanovi troje nacionalnih sindikato.

V svoji resoluciji dolži beogradski Jugoras tudi sedanjega komisarja pri Suzorju, da je odgovoren za primanjkljaj 30 mil. din, ki je nastal za časa njegovega poslovanja. Kakor vemo, so v zadnjem času nastali primanjkljaji vsled gospodarstva uprav posameznih okrajnih uradov za zavarovanje delavcev, v katerih so odlično zastopani tudi zastopniki Jugorasa. Končno zahteva Jugoras v svoji resoluciji naj se odločno poostri ukrepe proti vsem eksponentom kapitala, ki imajo količakaj vidnejšo službo v državnih ustanovah in ministrstvih.

Kaj pripada delavcu in nameščencu v slučaju vpoklica na or. vaje

Največ sporov je nastalo v zadnjem času med delodajalci in delojemalci radi različnega tolmačenja določb §§ 219 in 221 obrtnega zakona zlasti tedaj, ko je bil delavec drugič poklican na orožne vaje.

Več sporov je bilo reševanih pred sodiščem in je v konkretnem primeru tudi vrhovno sodišče v Ljubljani tak spor razsodilo v zadnji instanci ter smo tako dobili načelno razsodbo, kakšne pravice imajo delojemalci na podlagi delovnega prava obrtnega zakona.

I. Trajanje službenega razmerja.

Nesporno je, da službeno razmerje z odhodom na orožne vaje ne preneha in je delodajalec dolžan delavca ali nameščenca po povratku iz orožnih vaj ponovno zaposliti. Če ga ponovno ne zaposli, ima delojemalec pravico na mezdo za zakoniti odpovedni rok: delavec po §-u 234 o. z. najmanj na 14dnevni, nameščenec pa po §-u 332 o. z. najmanj na 6 tedenski kvartalni odpovedni rok. Če pa je imel delavec s pogodbo dogovorjen daljši odpovedni rok, mora dobiti mezdo za dogovorjeni odpovedni rok, enako seveda tudi nameščenec, ako je imel pogodbeno zaimenjeno daljšo odpoved, odnosno je služil pri podjetju nad 5 let.

II. Pravica na mezdo za čas orožnih vaj.

A) Za delojemalce z nad enoletno zaposlitvijo.

Za one delojemalce, ki so bili pred odhodom na orožne vaje zaposleni pri podjetju že nad eno leto, ureja njih pravice v slučaju orožnih vaj § 221 obrtnega zakona. Po razsodbi Vrhovnega sodišča št. RV 117-40 je nesporno, da pripada v takem primeru delojemalcu plača za čas prvih orožnih vaj, največ pa seveda za 4 tedne prvih orožnih vaj. Od te plače se sme po cit. razsodbi delojemalcu odtegniti:

a) največ po 7.— din za hrano, ki jo dobi vojni obveznik v naturi pri vojnikih;

b) za stanovanje pa po din 3.—, to pa le v onem primeru, ko je dokazano, da mu za čas orožnih vaj ni bilo treba plačati privatnega stanovanja in mu je bil tako za čas

Politični pregled

Ze nekaj dni sem napadajo nemška letala v velikem številu južnovzhodni del Anglije in angleške ladje. Nemška poročila govore o velikih uspehih, angleška pa trde, da uspehi nemških letal niso bili posebno veliki. Vsa poročila govore o velikih izgubah letal. Evropsko časopisje pravi,

da so nepretrgnani napadi nemških letal morda začetek nemške ofenzive proti Angliji.

Nemška letala napadajo na suhem predvsem letališča. Med drugimi so ponovno bombardirala letališča pri Portsmouthu. Zračne bitke se vrše celo v višini 5000 do 8000 metrov. Ameriški listi pišejo, da so Nemci obstreljali Anglijo s težkim topništvom s svojih položajev ob francoski obali. — V Rokavskem prelivu je po vesti iz Londona prišlo te dni do spopada med angleškimi in nemškimi motornimi torpedovkami. Angleži pravijo, da niso imeli izgub. — Na drugi strani pa tudi angleška letala stalno vrše napade na nemško ozemlje.

Ameriško časopisje poroča, da je

odpotoval v Anglijo ameriški kontradmiral Robert Gorlay,

ki bo v Londonu vršil dolžnost posebnega opazovalca pri veleposlaništvu Zedinjenih držav. V spremstvu kontradmirala sta še dva oficirja. Robert Gorlay je odpotoval v London po nalogu predsednika Roosevelta. Časopisje pravi, da v ameriškem ministrstvu za mornarico mislijo, da se bodo Nemci pri napadu na Anglijo posluževali novega načina, ki bi ga Američani radi preučili.

Španski listi pišejo čedalje odločneje proti Angliji in

zahtevajo vrnitev Gibraltarja Španiji.

Trenutek, kdaj se bo to zgodilo, bo določil general Franco, pišejo listi, ki hkratu naglašajo, da je postalo vprašanje vrnitve Gibraltarja Španiji vprašanje časti španskega naroda. Angleški listi pa objavljajo poročilo glasila falange, ki piše da je Španija pred vstopom v vojno. Oddelki vojske so baje že v Španiji

Reuter poroča:

Gibraltar je utrjen in pripravljen na vsako vojno morebitnost.

Napadi sovražnih letal dozdaj niso povzročili nobene bistvene škode. Po angleškem mnenju postaja Gibraltar od dne do dne važnejše pozorišče vojnih dogodkov.

Rimske vesti pravijo, da je zgolj

plod domišljije vest, po kateri je prišlo do upora v severni Afriki in na albansko-jugoslovenski meji

in da so bili italijanski oficirji, ki so bili poslani, da napravijo red, ubiti od upornih Albancev. Nasproti tem vestem je bil na albanskem ozemlju v bližini grške meje ubit od Grkov znani albanski vodja Hodža.

»Giornale d'Italia« piše, da Francija premalo misli na posledice svojega poraza. Francija se lepo zanaša na bodočnost in ne računa z bodočimi pogoji. Francija podeljuje odlikovanja generalom za dozdevne zmage v tej vojni. Vse to je brez koristi in zaman.

Francija ne bo več velesila.

Njen padec je popoln in njena vojska se ne more postaviti z nobeno zmago. Tako piše omenjeni italijanski list. Sicer pa Francoski list »Paris Soir« to odkrito priznava, ko poudarja, da je francoski poraz brez primere v francoski zgodovini.

Te dni

sta se v nekem kraju ob Črnem morju sestala rumunski kralj Karol in bolgarski kralj Boris,

Do tega sestanka je prišlo po želji rumunskega kralja Karola, ki je hotel na ta način pospešiti pogajanja in sporazum z Bolgarijo glede Dobrudže. Dasi je načelni sporazum že dosežen, so se vendar pri razpravi o podrobnostih pojavile nove težave, zlasti v pogledu nekaterih krajev, ki jih želi Rumunija obdržati, ki pa jih zahteva tudi Bolgarija.

Zadni teden so nekateri listi pisali, da je Španija na pragu vojne proti Angliji.

Smoter Španije v tej vojni naj bi bil Gibraltar

in španski generalni štab se je baje že pripravil za to nalogo. Podoba pa je, da španske napovedi vojne Angliji zaenkrat še ne bo. Španski vojaški strokovnjaki so prepričani, da bi terjal napad na Gibraltar velike žrtve, kajti Angleži so obrambo v Gibraltarju v zadnem času silno ojačili. Baje so pripeljali tja več tisoč topov, ki so nameščeni v izvrstnih postojankah. Navzlic temu menijo Španci, da se jim bo posrečilo obvladati težkoče, ker jim ščitij ohrbet močna oporišča v Ceuti, Melili in Dadixu.

Italijanske čete so začele prodirati v angleško Somalijo v Afriki. Zavzele so Zeilo. »Giornale d'Italia« piše, da se italijanska vojska ne bo ustavila na poti iz Zeile, ker je

Zeila samo najvažnejše oporišče za nastop proti Adenu.

Aden je tisti ključ, ki ga Italija želi dobiti v svoje roke in prav zaradi tega ključa je najprej segla po pristanišču Zeili. — Kakor poročajo iz Kaira, med obema vojskama v Somaliji še ni prišlo do boja. Angleži so šele na poti v Somalijo.

V švedskem radiu je imel v okviru shoda socialnodemokratske mladine švedski ministrski predsednik Hansson kratek nagovor, v katerem je med drugim svaril pred govoricami o novi politiki Švedske. Hansson je dejal,

da je Švedska izgradila svojo demokracijo, s katere pomočjo so se uresničile marsikaterne njene želje.

Prav ti uspehi Švedske so v njej utrdili vero, da se bo Švedska tudi v demokraciji lahko prilagodila zahtevam zdajšnjega časa. Glede obrambnega posojila, ki se ta čas podpisuje na Švedskem, je imel minister za narodno obrambo Skoeld preko švedskih radijskih postaj govor, v katerem je med drugim izjavil, da vsa švedska politika z neomajno odločnostjo stremi za tem, da se ohrani popolna neodvisnost švedske države. Dosedanje obrambne priprave švedskega naroda so deželo obdržale izven evropske vojne. Zaradi tega je treba vojaško pripravljenost Švedske, ki je dosegla tak uspeh, tudi v bodočnosti vzdrževati z vsemi razpoložljivimi sredstvi.

Skoraj vsi vodilni ameriški listi posvečajo svoje uvodnike uvedbi vojaške dolžnosti v Zedinjenih državah. »New York Times« poudarja, da je uvedba vojaške dolžnosti morda marsikoga v Evropi presenetila, toda iz tega lahko samo spoznajo, da

ima tudi demokracija dovolj pameti, da se brani in da se pravočasno pripravi na obrambo.

Mnogi Američani še morda pred dvema mesecema ne bi verjeli, da bi bilo v Ameriki glasovanje o kakem takim predlogu sploh možno. Danes se zdi vsakemu treznemu Američanu, ki ni pod tujim vplivom, samo po sebi razumljivo, da se Amerika pripravi na morebitni napad. »New York Post« zavrača grajo nekih ljudi glede uvedbe vojaške obveznosti in se bavi zlasti z onimi industrijci, ki se temu upirajo, češ da bi to odtegnilo delovne moči od industrije. List smatra, da imajo industrijci najmanj vzroka za pritožbe. Tudi dobičkoželjnosti se morajo postaviti meje. Če morajo zdravi mladeniči in mošje v vojsko, je pravično, da tudi industrijski bogatini doprinesejo svoj delež k državni obrambi, ne pa da iz državne stiske kujejo masne dobičke. Zato smatra, da je nujno potrebno, da država zajame tudi pretirane dobičke. Odbor za državno obrambo naj bi se poblastil, da prevzame v državno upravo vsa ona podjetja, ki bi se branila sprejeti državna naročila za državno obrambo pod pravičnimi pogoji. Dobiček podjetij naj se omeji na največ osem odstotkov. Na ta način bo država mnogo prihranila, obenem pa bo tudi industrija na pravičen način prispevala k državni obrambi.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se prodajali: v Kranju: voli I. po 9.50, II. po 8.50, III. po 7, telice I. po 9.25, II. po 8, III. po 7, krave I. po 8, II. po 7, III. po 6, teleta I. po 9, II. po 8 din; v Ptujju: voli I. po 7.50, II. po 6.50, III. po 5.50, krave II. po 5, III. po 4, teleta I. po 7 din; v Črnomlju: voli I. po 8, II. po 7.50, telice II. po 8, II. po 7.50, III. po 7, krave I. po 7 do 7.50, II. po 5.50, III. po 5, teleta I. po 8 do 9, II. po 8 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Črnomlju: špeharji po 10, pršutarji po 8 do 9, v Ptujju: špeharji po 11, pršutarji po 9.50, v Slovenjem Gradcu: pršutarji po 10, v Mariboru: špeharji po 9.25, pršutarji po 13.50, v Kranju: špeharji po 12 do 13.50, pršutarji po 11 do 12.50 din.

KRMA. V Črnomlju: lucerna 60, seno 40, slama 25, v Ptujju: seno 70 do 80, slama 45, v Slovenjem Gradcu: lucerna 120, seno 115, slama 50, v Mariboru: lucerna 90, seno 70, slama 50, v Kranju: lucerna 150, seno 130 do 150, slama 75 din za 100 kg.

VOLNA. V Kranju: neoprana 26 do 30, oprana 38 do 45 din za kg.

SIROVE KOŽE. V Črnomlju: goveje 14, telečje 20, svinjske 6, v Ptujju: goveje 11 do 13, telečje 18 do 20, v Slovenjem Gradcu: goveje 14 do 16, v Mariboru: goveje 12.50, telečje 21.50, svinjske 8.50, v Kranju: goveje 16 do 18, telečje 20, svinjske 8 do 10 din za kilogram.

KROMPIR. V Črnomlju 170, v Ptujju 100, v Slovenjem Gradcu 125, v Mariboru 188, v Kranju 150 din za 100 kg.

VINO. V črnomeljskem okolišu se je dobilo pri vinogradnikih navadno mešano vino po 3.75 do 4 in finejše sortirano po 5.50 do 6, v ptujjskem okolišu pa navadno mešano vino po 4 do 5.50 in finejše sortirano po 6 do 8.50 din za liter.

JAJCA. Jajca se prodajajo povprečno po 75 par do en dinar za kos.

SADJE. Na ljubljanskem trgu se prodajajo jabolka po 5 do 6, hruške po 5 do 7, uvožene hruške po 16, uvožene breskve po 18 do 20, grozdje po 10 do 12 din za kg.

Sejmi

17. avgusta: Kapele, Šmarje pri Jelšah;
18. avgusta: Koroška Bela;
19. avgusta: Kalobje, Pilštanj;
20. avgusta: Blagovica, Stična, Metlika;
22. avgusta: Litija, Nova vas pri Rakeku;
24. avgusta: Javorje pri Litiji, Kočevje, Laško, Murska Sobota, Slovenska Bistrica, Sv. Duh (ljutomerski srez), Št. Jernej na Dolenjskem, Velenje, Središče, Rogatec.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 13. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaji, druge v oklepajih tečaji na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 175.48 do 178.68 (za 217.02 do 220.22) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.10 do 10.20 (za 12.48 do 12.58) din.

Nemške klirinške marke so bile po 14.80 din. Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 445 din.

Drobne vesti

== V petek pridejo iz prometa stari kovanci po dva dinarja in po 50 par, ob koncu avgusta pa stari kovanci po 10 dinarjev. Kakor je znano, pridejo v avgustu iz prometa stari kovanci po 10 din, 2 din in 50 par. V petek 16. avgusta bodo izgubili značaj zakonitega plačilnega sredstva stari kovanci po 2 din in 50 par, dne 31. t. m. pa bodo izgubili značaj zakonitega plačilnega sredstva stari srebrni kovanci po 10 din.

== Premalo pšenice v Evropi. Kmetijsko ministrstvo v Zedinjenih državah je objavilo poročilo o gospodarskem položaju v Evropi. Poročilo pravi, da zlasti v večjih mestih v kratkem utegne nastopiti pomanjkanje. Le-

tošnja letina pšenice je v Evropi za 15 odstotkov pod povprečno letino.

— **Blagovna izmenjava med Jugoslavijo in Rusijo bo še povečana.** Iz Beograda poročajo, da bodo kontingenti, ki so bili določeni o priliki trgovinskih pogajanj z Rusijo v Moskvi, še povečani in da bo tudi povečano število predmetov, ki bodo predmet bodoče blagovne izmenjave z Rusijo.

— **Kako so razdeljene delnice Narodne banke.** V zvezi vprašanjem podržavljenja Narodne banke priobčuje zagrebški »Jutarnji list« zanimiv seznam njenih delničarjev. V seznamu za 20. letni občni zbor, ki je bil v začetku marca v Beogradu, je bilo naštetih 234 delničarjev Narodne banke s 39.000 delnicami in 2700 glasovi od skupnih 60.000 delnic, kolikor jih ima Narodna banka. Od 234 prijavljenih delničarjev je 165 iz Beograda in ti imajo 33.642 delnic od 40.390 prijavljenih. Na vsi državo razen Beograda, tudi če štejemo staro Srbijo, ne pride niti 7000 delnic Narodne banke.

— **Turški gospodarstveniki prihajajo v Beograd.** Po vesti iz Beograda nam bo Turčija dobavljala bombaž in ga bomo najprej prejeli 3000 ton. Pred dnevi je bil v ravnateljstvu za trgovino s tujino posvet o razdelitvi tega bombaža med tkaninske tvornice. Te dni pridejo v Beograd turški odposlanci, da sklenejo pogodbo o prodaji bombaža. Potem bodo odpotovali zastopniki naše tkaninske industrije v Carigrad, da bodo poskrbeli za odpravo blaga. Bombaž bo prepeljan v Solun in od tam dostavljen posameznim tvornicam v naši državi.

— **Na banovinski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se začne novo šolsko leto v začetku novembra.** Šola ima dva oddelka, letno in zimsko šolo. Letna šola traja eno leto, zimska pa dve zimi po pet mesecev. To zimo, ki pride, bo drugi tečaj zimske šole. Letos se torej sprejemajo učenci samo v celoletno šolo. Vsi učenci bodo stanovali v zavodu, kjer bodo imeli vso oskrbo. Sprejemajo se pridni, dovolj nadarjeni sinovi kmečkih staršev, ki bodo po končanem šolanju ostali na kmetiji. Lastnoročno pisane prošnje, kolkovane z banovinskim kolkom za 10 din, je poslati ravnateljstvu banovinske kmetijske šole na Grmu čimprej, najkasneje pa do 10. septembra. Prošnji je priložiti: 1. krstni list, 2. domovnico, 3. zadnjo šolsko spričevalo, 4. spričevalo o nramnosti pri onih prosilcih, ki ne stopijo v zavod neposredno iz kake šole, 5. izjavo staršev, odnosno varuha (banovinski kolek za 4 din), s katero se za-

vežejo plačati stroške šolanja (šolnino), a zavezati se morajo tudi, da bodo plačevali šolnino do konca šolskega leta, če bi sin ali varovanec brez opravičenega vzroka predčasno zapustil zavod; 6. tisti, ki se potegujejo za banovinsko ali kako drugo štipendijo (podpora) iz javnih sredstev, mora priložiti obvezno izjavo (banovinski kolek za 4 din) staršev ali varuha, da bo njih sin, odnosno varovanec, ostal na domači kmetiji, v nasprotnem primeru pa da povrnejo zavodu sprejeto podporo iz javnih sredstev; 7. nadalje je potrebno uradno potrdilo občine: a) koliko je posestvo veliko (v ha), b) kolikšen je predpis direktnih davkov, c) število družine in posebej, koliko je še nepreskrbljenih otrok in morebitne druge družinske razmere, č) koliko redijo konj, goveje živine, prašičev. Starost gojencev najmanj 16 let in najmanj z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Pri vstopu v šolo napravijo učenci kratek sprejemni izpit iz slovenšč. in računstva. Hkratu preišče njih zdravstveno stanje šolski zdravnik. Mesečna oskrbnina znaša od 100 do 350 din po premoženjskih in družinskih razmerah prosilca in se plačuje mesečno vnaprej. Prosilci za banovinsko znižano mesto morajo priložiti pod 6) navedeno obvezno izjavo in pod 7. navedeno občinsko potrdilo o velikosti posestva in višine letnih davkov z navedbo družinskih in gospodarskih razmer.

— **Za kmetovalce.** Izšla je knjiga inž. Suhadolca Jožeta: Hlevski gnoj in gnojnica — ureditev gnojišč in gnojničnih jam. Knjiga ima 35 slik in načrtov. Za vsakega naprednega kmetovalca je to neogibno potrebna knjiga. V vseh listih je bila zelo ugodno ocenjena, kar je dokaz, da je res dobra. V knjigi je na poljuden način opisano vse, kar bi moral kmetovalec vedeti o gnoju in gnojnici. Ob podpori Kmetijske zbornice stane knjiga samo 8 din, tako da si jo lahko prav vsakdo nabavi. Knjigo dobite v vseh občinskih pisarnah ali pa pri Kmetijski zbornici v Ljubljani.

— **Premiranje rodovniške govedi pincgavske pasme v selekcijskih društvih v Ormožu, Markovcih, Cirkovcah, Majšperku in Doleni.** Banska uprava v Ljubljani priredi v torek 10. septembra v Ormožu, v sredo 11. septembra v Markovcih, v četrtek dne 12. septembra v Cirkovcah, v petek 13. septembra pa v Majšpergu in Doleni premiranje rodovniške govedi pincgavske pasme. Ker so to pomembnejše vsakoletne prireditve živinorejcev z razstavami najlepših živali dotičnih rejjskih okolišev, se zanimanci vljudno vabijo.

Novice

* **Kneginja Olga si je ogledala ljubljanske zdravstvene ustanove.** Nj. Vis. Kneginja Olga, predsednica Jugoslovenskega Rdečega križa je 9. t. m. znova pokazala, kako so ji pri srcu težave, ki tarejo narod. Kljub temu, da se zdaj mudi pri nas v Sloveniji na oddihu, vedno najde časa, da obišče razne naše socialne in zdravstvene ustanove. Nedavno je obiskala mladinsko počitniško kolonijo v Zgornjem Tuhinju, dne 9. t. m. pa se je pripeljala v Ljubljano, da je obiskala slovenski Rdeči križ in naše zdravstvene naprave. Ogledala si je vse natančno in z velikim zanimanjem. Iz Ljubljane se je kneginja odpeljala v smeri proti Gorenjski.

* **Minister dr. Budisavljevič na Jesenicah.** V četrtek popoldne je prispel na Jesenice minister za socialno politiko in narodno zdravje g. Srdjan Budisavljevič v spremstvu s predsednikom Zveze industrijcev g. Avgustom Praprotnikom. Minister se je posvetoval s predstavnikom Kranjske industrijske družbe, nato pa si je ogledal obrate in tehnične naprave. Posvetoval se je še s predstavniki strokovnih združenj.

* **Minister pravde na obrtni razstavi v Št. Vidu nad Ljubljano.** Te dni se je pripeljal z avtom z Bleda v Ljubljano pravosodni minister dr. Laza Markovič. Po kratkem ogledu Ljubljane je šel v banksko palačo in govoril z banom. Nato sta se skupno odpeljala v Št. Vid nad Ljubljano, kjer si je g. minister z velikim zanimanjem ogledal obrtno razstavo in ji izrekel polno priznanje. Iz Št. Vida je g. minister nadaljeval pot v Begunje na Gorenjskem, kjer je uradno obiskal in pregledal ondotno žensko kaznilnico. Iz Begunj se je vrnil nazaj na Bled.

* **Celovška Mohorjeva družba je razpuščena.** »Koroški Slovenec« poroča, da je po odloku državnega namestništva za Koroško razpuščeno in prepovedano društvo Družba sv. Mohorja s sedežem v Celovcu, ker ne ustreza več pogojem svojega pravnega obstoja. Odlok navaja, da bi morala biti družba po svojih pravih izrazito verskega značaja, kar pa ni, ker izdaja tudi leposlovne in druge knjige.

* **Obstoj človekoljubnih ustanov zagotovljen.** Večini naših človekoljubnih ustanov je grozil konec. Temu je bil vzrok pravilnik o poslovanju ustanov človekoljubnega značaja,

F. Gobey:

Umor na plesu

5

Pismo je bilo podpisano z Julijino začetno črko.

Gaston je med vrsticami bral Julijino upanje, da bi se pomirila. Toda trdno se je bil odločil, da se ne vrne k njej.

»Kaj zdaj?« je pomislil. »Marici bom že poslal darilo, toda če bi Juliji poslal nakazilo, bi mi ga vrnila. Kako naj ji poplačam? Povsod bom pravil, da je Julija Orcivalova najboljša in najlepša ženska v Parizu. Se bo že potolažila! Bogata je in zaradi grofove smrti se bo vsem zdela še bolj zanimiva. Za takšno ženo je en samomor vreden več kakor trije dvoboji! Ubogi Golimin. Žal mi je zanj!«

Po kosilu, okoli druge ure, je šel od doma in se odpravil proti sredi mesta. Namenjen je bil v ulico Rougemont, kjer je stanoval njegov stric. Ko pa je prišel v ulico Caumartin, je šel po tej ulici dalje in obstal pred številko 112.

»Ali ne bi skočil k Marti?« je pomislil Gaston. »Kaj naj ji rečem? Še sam ne vem... Toda to nič ne de; povedal ji bom, da jo ljubim.«

Tedaj pa jo je od daleč iznenada zagledal. Šel ji je naproti in jo pozdravil.

»Pa ste le prišli!« je vzkliknila. »Čeprav ste rekli, da vas ne bo.«

»Prisegam vam, gospodična, da sem le slučajno šel po tej ulici in...«

Rajši govorite iskreno!« mu je segla Berta v besedo. »Povejte, da ste še zmerom v dvomu in da bi radi izprašali mojo sestro kakor kakšen preiskovalni sodnik.«

»Pri mojem poštenju, nisem mislil tega...«

»Torej ste zadovoljni s tem, da vidite, da pojdem res v hišo 112?«

»Srečen sem, da vas sploh vidim.«

Berta se je zamislila, čez nekaj časa pa je rekla:

»Nočem, da bi me krivo sodili. Rekli ste, da vas ne bo in nisem imela vzroka, da bi v vsem obvestila svojo sestro. Zdaj pa jaz zahtevam, da greste z menoj. Kaznovani boste s tem, da boste morali lesti v četrto nadstropje.«

»To mi bo plačilo!« je vzkliknil Gaston.

Na stopnicah je dejala Berta:

»Malo čudno je to, kar delam. Če bi zvedela gospa Cambry, ne bi smela več peti v njeni hiši.«

»Zakaj?«

»Gospa Cambryjeva je vdova, ki bi bila kakor nalašč za vas.«

»Na njo nikoli niti mislil nisem.«

»No, zdaj sva na tu. Predstavila vas bom in v petih minutah si boste lahko o vsem na jasnem, gospod sodnik.« je zbudljivo rekla in se posmejala. »Prosim vas, samo, da se predolgo ne zadržite, ker je moja sestra bolna.«

Berta je pozvonila. Odprla je blede ženska, ki je bila precej podobna Berti, samo njene lepote in svežosti ni imela.

»Kar ti odpiraš?« je vzkliknila Berta presenečena.

»Sama sem doma,« je povedala gospa Crozonova. »Poslala sem Zofijo na postajo, da

bo pogledala, ali ne pride morda moj mož že z vlakom ob treh.

»Tvoj mož?« Mislila sem, da ga pričakuješ šele jutri zvečer.«

»Res je. Toda zvedela sem, da je ladja prišla v Le Havre prej, kakor je bila napovedana. Prav verjetno je, da se je moj mož davi odpeljal od ondod.«

»Pojdimo v salon. Moram ti povedati, zakaj sva z gospodom prišla... To je gospod Gaston Darcy, ki ga večkrat vidim na domu gospe Cambryjeve in ki mi je snoči izkazal veliko uslugo.«

Gospa se je gostu začudeno priklonila.

Ko so stopili v salon, Gaston ni maral sedeti na ponudeni stol.

Kako ti je?« je vprašala Berta in prišla sestro za roko.

»Vso noč sem prebedela in zelo slabotna sem.«

»Ne zameri mi, toda moram te nekaj vprašati. Kdaj sem snoči prišla k tebi?«

»Zdi se mi... okoli devetih!«

»In kdaj sem šla?«

»Menda ob dveh zjutraj.«

»To sem te hotela vprašati. Zdaj pa poslušaj še tole. Ko sem te zapustila, nisem nikjer dobila voza. Začel me je zasledovati neki moški in ne vem, kako bi bilo z menoj, če ne bi bila naletela na gospoda Darcyja, ki me je vzel v zaščito. Da ne bi gospod o meni kaj hudega mislil, sem hotela, da izve iz tvojih ust, kdaj sem šla od tebe. Zdaj se mu pa še enkrat zahvaljujem za uslugo in za trud, da je prišel v četrto nadstropje.«

Darcy je hotel nekaj odgovoriti, toda tedaj je Berta skočila k oknu, ker se ji je zadelo, da se je pred hišo ustavil voz.

ki ga je na podlagi uredbe o zavarovalnih podjetjih sestavilo ministrstvo za industrijo in trgovino. Da se prepriča najhujše, se je bil sestavil poseben odbor stanovskih človekoljubnih ustanov, ki je s svojim posredovanjem dosegel toliko, da ni prišlo do izvajanja pravilnika. Te dni so spet posredovali predstavniki tega odbora v Beograd. Po petdnevnom bivanju v prestolnici se je vrnilo odposlanstvo domov. Kaže, da je na pristojnih mestih zmagalo edino pravilno stališče, da ne gre delati zapreke poklicnim stanovskim človekoljubnim ustanovam, ki si jih je ustvaril predvsem naš mali človek.

* **Velik festival na Jesenicah.** V soboto in nedeljo se je vršil na Jesenicah v okviru drugih letnih športnih iger Kranjske industrijske družbe prvi kulturni festival železarskih Jesenic. Jesenice so bile vse v zastavah in po ulicah so valovile množice ljudi. Festival je otvoril tehnični ravnatelj Kranjske industrijske družbe g. dr. inž. Klinar. Telovadba, pri kateri so skupno nastopali Sokoli in Sokolice s slovenskimi fanti in dekletki, je sijajno uspela. Nad 3000 ljudi je opazovalo potek telovadbe. Zvečer so na prostem predvajali narodno igro »Plavž«, ki jo je spisal pisatelj g. France Klinar. Pri uprizoritvi je sodelovalo 170 igralcev, pevcev in godbenikov. Predstavo je posetilo okoli 5000 ljudi. V nedeljo dopoldne je bil spreved narodnih noš iz Javornika na Jesenice. V sprevedu je bilo nad 50 kmečkih voz in okoli 400 narodnih noš. Ob 9. uri se je vršila na stadionu slovesna maša, ki jo je daroval duhovni svetnik g. Anton Kastelic, ob 10. uri pa se je pričela na stadionu velika gorenjska kmečka ohcet, pri kateri je sodelovalo okoli 200 svatov, opazovalo pa jo je okoli 8000 ljudi. Ob 15. se je pričel na stadionu glasbeno pevski koncert, na katerem je sodelovalo okoli 300 pevcev in godbenikov in ki ga je oddajala ljubljanska radijska postaja. Koncert je posetilo več tisoč ljudi. Vsa prireditvev je zelo lepo uspela.

* **Rusi o dr. Mačku.** »Hrvatska ekonomska politika« je objavila članek, v katerem je med drugim napisano tole: »Proslave godu dr. Vladka Mačka se je udeleževal tudi predstavnik Rusije v osebi dopisnika ruske agencije TASS Poletajev in imel na pojedini, ki jo je priredil zagrebški mestni načelnik, govor. Dejal je, da predsednika dr. Mačka poznajo vsi narodi Sovjetske Rusije prav tako dobro, kakor poznajo njega in njegove smotre vsi narodi Balkana in ostale Evrope. Naglasil je, da so prav tako znane tudi pred-

sednikove zasluge in uspehi hrvatske politične borbe, ki je hrvatski narod zedinila v eni misli in v eni težnji. Na koncu govora je rekel, da mu bodo dnevi, ki jih je prebil v Zagrebu, ostali v neizbrisnem spominu.

* **Za boljše zveze Hrvatske s Slovenijo.** Na železniškem ravnateljstvu v Zagrebu je bil te dni posvet o zimskem voznom redu. Predsedoval je ravnatelj inž. Terček. Zaradi vojnih razmer ne bo v mednarodnem železniškem prometu nobenih izprememb in zato tudi v našem domačem prometu, ki je bolj ali manj vezan na mednarodnega, ne bo večjih izprememb. Edina važna izprememba bo v zvezah s Slovenijo. Dobili bomo boljše zveze Čakovca s slovenskimi mesti, zlasti z Mariborom. Skušali bodo dobiti tudi neposredne garniture iz Maribora v Osijek. Zaradi pomanjkanja lokomotiv in vagonov ne bo mogoče dobiti novih vlakov na zagorski progi.

* **Rudniki v Mežici so dobili prisilnega upravnika,** kakor piše beograjsko »Vreme« v osebi nekdanjega glavnega ravnatelja državnih železnic Nikole Gjurica. Nedavno je bila objavljena uredba o prisilnih upravah rudniško-topilniških podjetij. Na temelju te uredbe je bil mežiški družbi, ki se je uradno imenovala »Srebrnjeevropski rudniki, d. d. v Mežici, Slovenija«, postavljen prisilni upravitelj. To zahtevo je postavila družba »Bleiberg Bergwerke« iz Celovca, ki je izključni lastnik rudniškega ozemlja v Mežici in tudi glavni delničar rudniških podjetij.

* **Izdelovanje gumijaste obutve je prepovedala vlada v sporazumu s hrvatskim banom.** Ta ukrep je bil izdan na osnovi uredbe o nadzorstvu nad zalogami blaga. Prepoved se ne tiče predmetov, ki so nujno potrebni, tako na primer gumijastih škornjev za dela v vodi, otroških igračk in nekaterih drugih reči.

* **Tudi uradniki na Hrvatskem dobe draginske doklade.** Kakor poročajo zagrebški listi, je oddelek za finance pri zagrebški banški oblasti že izdelal predlog uredbe, s katero se bodo povišale plače nameščencev banovine Hrvatske približno enako, kakor so se državnim nameščencem v ostali državi. Z odločujočega mesta se je izvedelo, da se bodo plače povišale že s 1. septembrom.

* **Smrt zaslužnega sokolskega borca.** V Ljubljani je umrl g. Vladimir Dekleva, eden izmed starih sokolskih delavcev, ki niso nikoli silili v ospredje. Že kot deček je telovadil pri tržaškem Sokolu, kjer je pozneje vodil dijaški oddelek in naraščaj, pa tudi dečo in ženski odelek. Bil je najboljši telova-

dec. Od leta 1905. do l. 1910. je bil načelnik tržaškega Sokola. Tekmoval je na vsesokolskem zletu v Pragi leta 1906 v ljubljanski vrsti, leta 1907. pa je vodil v Zagrebu lastno vrsto, ki se je povzpela na drugo mesto. Na njegovo pobudo je bil meseca junija l. 1909. na Občinah pri Trstu prvi zlet primorskih Sokolov. Po svetovni vojni se je preselil v Ljubljano in tu nadaljeval svoje sokolsko delo. Vodil je nekaj časa tudi telovadbo na Viču. V zadnjih letih se ni več udeleževal, udeleževal pa se je vseh sokolskih prireditvev in pazno zasledoval sokolsko delovanje. Naj mu bo lahko zemljica slovenska!

* **Tožbe proti tkaninski tvornici na Polzeli.** Te dni je 20 delavcev tkaninske tvornice »Polzele« na Polzeli vložilo v Celju tožbe proti omenjenemu podjetju zaradi izplačila zaostalih mezd. Delavstvo zahteva, da mu tvornica izplača razliko med izplačanimi preznizkimi mezdami in predpisanimi minimalnimi mezdami.

* **Smrt narodnega duhovnika.** V petek so peljali 70letnega upokojenega župnika g. Maksa Ocvirka iz Šoštanja hudo bolnega z avtom v celjsko bolnišnico. Bočnik pa je že med prevozom izdihnil. Rajniki, ki je bil brat trgovke in dimnikarice ge. Zofije Žurmanove v Celju, je služboval nazadnje v Št. Andražu pri Velenju, zadnja leta pa je prebil v pokoji v Šoštanju. Bil je vsepovsod priljubljen zaradi svojega kremenitega značaja. Bil je velik narodnjak in znan kot vnet borec za nacionalno misel in predvojni časih. Bódi mu ohranjen časten spomin!

* **Slovenski duhovnik je utonil v Jadranskem morju.** Pri otoku Pagu so našli te dni truplo mladega duhovnika Mirka Lovka. 28 letni Mirko Lovko, slovenski rojak, je bil župnik v Dinjiški na otoku Pagu. Dne 30. julija se je v spremstvu s dvema ribičema prepeljal z majhno jadrnico od Dinjiške proti Sv. Magdaleni pod Velebitom. Ko so se vračali, se je jadrnica v burji prevrnila in so vsi trije utonili. Žalostna novica o smrti mladega priljubljenega duhovnika, ki je bil doma iz Cerknice na Notranjskem, je v vrstah njegovih znancev v Sloveniji zbudila globoko obžalovanje.

* **Smrt slovenskega upokojenca v Jadranskem morju.** Slovenski upokojenec Gregor Jäger, ki je stalno živel v Dalmaciji, je z jadrnico odplul od Brača mimo Omiša v Split, da bi dvignil svojo pokojnino. Z njim se je peljala tudi žena Milena. Ker pa je bilo morje zaradi burje nemirno, se je nedaleč od Omiške Rogoznice jadrnica prevrnila. Jagro-

»On je!« je prestrašeno vzkliknila. »Prav zdaj je stopil z voza.«

Umaknila se je od okna in rekla:

»Gospod, vse vam bom povedala. Gospoda Crozona dolgo ni bilo doma. Neizmerno je ljubosumen, dobil pa je tudi nekaj anonimnih pisem, ki obtožujejo mojo sestro, da ga vara. Zato sva tako razburjeni.«

Darcy je te besede sprejel kot migljaj, naj se poslovi.

»Res,« je dejal, »če bi tu dobil mene, bi lahko še kaj mislil...«

»Ne,« mu je Berta segla v besedo. »Ne pojdite še! Crozon je nasilen človek. Če se ga prime besnost, jaz sama ne bi mogla ubraniti sestre, z vašo pomočjo pa...«

»Ne!« je vzkliknila bolnica. »Ubil vas bo!«

»Ne bojte se, gospa. Ne bo me ubil in tudi z vami ne bo grdo ravnal.«

Ponosno je dvignil glavo.

»Niste me razumeli,« je rekla Berta. »Moj svak vas ne sme videti. Pojdite z menoj.« je dejala potem in odprla ozka vrata. »V tej sobi boste vse slišali in odtod boste lahko neopaženo prišli na stopnice. Če zakličem: »Na pomoč!«, pridite v salon. Če pa rečem Crozonu: »Zdaj ne smete več obtoževati Matilde«, lahko mirno odidete.«

Darcy se je pokoril in se zaprl v sobico. Položaj se mu je zdel smešen, toda Bertina želja mu je bila ukaz.

Takoj nato je slišal, kako je nekdo zaloputnil vhodna vrata in surov glas je dejal:

»Jaz sem, gospoda! Niste me pričakovali, kaj?«

»Matilda je srečna, da vas vidi,« je prijazno dejala Berta. Bolna je in...«

»Pustite me s temi praznimi besedami in rajši pojdite domov!« ji je kapitan ostro se-

gel v besedo. »Od svoje žene želim pojasnil, ne od vas!«

»Pojasnil, Jakob? Po osemnajstih mesecih bi jo morali najprej objeti.«

»Vprašajte jo, kaj je delala, ko sem jaz garal na morju, da bomo lahko živeli! Sicer pa... saj dobro veste samil!«

»Ne razumem vas. Zdi se mi, da obdolžujete mojo sestro zločina, mene pa sokrivde.«

»Z vami sploh nimam opravka,« se je besno zadril kapetan nad Berto. »Pojdite in pustite me samega z ženo!«

»Hudič, stvar postaja zapletena!« je pomislil Darcy za vrati.

»Ne pojdem!« je odločno odvrnila Berta.

»Matilda se bo že opravičila, samo dostojno jo izprašajte. Preveč viharni ste in bi ji lahko še kaj storili, zato je ne smem pustiti same z vami. Sicer pa je moja sestra. Siroti sva in nimava nikogar drugega na svetu. Kdor žali njo, žali mene. Kdor bi hotel njo ubiti, bo moral iti najprej preko mojega trupla.«

»Zdaj se bo pa začelo!« si je dejal Gaston. Toda kapitan se je menda malo omeščal in je rekel:

»Naj bo! Ostanite! Dobro deklet ste. Čeprav je vaša sestra takšna! Zdaj se pa pomenimo!«

Matilda je zastokala.

»Govori!« je besno vzkliknil mornar. »Vsaj opravičite se skušaj! Vem, kaj si zagrešila! Pisal sem ti. Sicer to nisem pametno storil, ker si imela potem dosti časa, da si si domislila kakšno laž, pa vendar... Odgovori! Ali je res, da si bila pred letom dni v operni loži z nekim neznanim moškim.«

»Ne, ni res,« je odvrnila bolnica. »Nalagali so vas ali pa so narobe videli.«

»Ali boš mar trdila, da je tvoja sestra?« je porogljivo dejal kapitan. »Čast Berti! Prosta je, toda prepoštena, da bi se ponižala in iskala ljubčka.«

»Kakor sodite vi o meni, tako sodim jaz o Matildi,« je mirno rekla Berta.

»Glej, tvoja sestra odgovarja zate, ker se ti sama ne upaš! Nimaš poguma, da bi se branila, a imela si ga, da si me varala. Ko si me varala, sem se pa jaz moral boriti z viharji za svoje življenje...«

»Nikari je ne obrekujte!« je vneto vzkliknila Berta.

»Nisem še končal. Naj povem, kaj mi je neznan prijatelj pisal. Da še ne pozna človeka, ki mi je zapeljal ženo, da pa mu je na sledu. Prisega mi, da ga bo odkril. Da ve, kdaj je bilo ljubimkanja konec in zakaj se je vse končalo. Njen ljubček je odšel iz Pariza. Ali ni res tako?«

»Jakob, ali ne vidite, da je Matilda na smrt bolna?«

»Naj umre! Jaz je nisem ubil. Ali veste, zakaj umira? Če že hočete vedeti, poslušajte! Bog jo je kaznoval, grešnico! Prelomila je zakonsko zvestobo. Rodila je in otrokov oče je njen ljubček. Mesec dni je tega. Ubili bi jo morali!«

»Nori ste!« je vzkliknila Berta. »Prisegam, da je tako!«

»Rajši bi prisegli, da je vaša sestra nedolžna,« je hladno rekel Crozon. »No! Prisežite! Vam bom verej, ker še nikoli niste lagali. Toda vi molčite! Verujete v boga, pa se ne upate po krivem priseči... Jaz sem prepričan o njeni krivdi — in je samo zato ne kaznujem, ker hočem zvedeti, kje je njen zapeljivec! Toda ko bom zvedel, kje se skriva, ga ubijem, potem bom pa še sebe končal.«

va sta se obupno borila z valovi. Kmetje so jima sicer prišli s čolni na pomoč, toda Jager je prej onemogel, preden so ga mogli živga potegniti v čoln. Pač pa so rešili njegovo ženo, nato pa so potegnili iz vode tudi nesrečnikovo truplo.

* **Tesec julij je bil nenavadno deževen.** Vremenska postaja na Tezmem pri Mariboru je izdala pregled vremena v mesecu juliju. Iz tega pregleda je razvidno, da tako deževnega, oblačnega in mrzlega julija v Mariboru še ne pomnimo. Letošnji julij je bil mnogo hladnejši in deževnejši od lanskega. Najbolj toplo je bilo 26. julija, ko je kazal toplomer 29.2 C, najhladnejši pa je bil zadnji dan v mesecu, ko je bilo komaj 7.6 C. Toplotno kolebanje je bilo izredno visoko in je znašalo 21.6 stopinje. Letošnji julij je bil zelo moker. Višina padavin je znašala v 18 dnevih 147.7 mm, medtem, ko je bilo lani ves julij le 32.7 mm dežja. Na posamezen deževni dan je prišlo letos povprečno 8.2, na vsak mesečni dan pa 4.8 mm padavin.

* **Trojčke je rodila.** V banovinski ženski bolnišnici v Novem mestu je porodila žena banovinskega cestarja 42letna Marija Klemenčičeva iz Krušice trojčke, vse tri fantke. Mati in novorojenci so zdravi.

* **Ze 100 let zdravijo raka.** V bližini Beran stoji vasica Polica, kjer živi Seferovića-Djukićeva družina. Ze več ko 100 let je ta hiša zatočišče mnogih bolnikov, ker ima ba je zdravilo za najnevarnejšega uničevalca človeškega telesa, za raka. Čudotvorno zdravilo je danes v rokah štirih članov muslimanske družine Seferović-Djukićeve. Zdravilo v obliki drobnega sivega prahu je sestavljeno iz šestih elementov. Pet jih s pomočjo analize lahko odkrije vsakdo, a šeste ga še niso mogli dognati. Ima pa zdravilo to slabo lastnost, da zdravi samo rane na telesu, ne pa tudi notranjih obolenj.

* **90letna žena utonila v Krki.** 90letna mati posestnika Počrvina v Jurki vasi pri Straži je bila že dalje časa od starosti slaboumna, da so morali zmerom paziti nanjo. Kaj rada je hodila okoli Krke. Mnogokrat so jo morali kar s silo odstraniti od nevarnega kraja. Tako se je te dni, ne da bi bili domači opazili, odpravila h Krki, da bi oprala neke cunje. Po nesreči pa je padla v vodo. Počrvinovi, ki jih je na nesrečo takoj opozorilo neko dekle na drugi strani Krke, so šli k vodi in potegnili staro mater na suho. Čeprav žena ni bila dolgo v vodi, je vendar bila že mrtva.

* **Zaloigra pod vlakom.** Peter Kuštrin iz Zaloga, oče dveh nepreskrbljenih otrok, je

bil zadnje čase živčno razrvan. Njegova neprestana pobitost je delala njegovi ženi hude skrbi. Te dni se je to njegovo stanje poslabšalo do obupa. V očitni duševni zmedenosti je sklenil izvršiti samomor ter je skočil pod vlak. Kolesa vlaka so mu odrezala glavo in obe roki. Kuštrin je štel 42 let in je bil italijanski državljani.

* **Zito in seno sta mu zgoreli.** Pri posestniku Jakobu Čančoli na Hercegovščaku pri Gornji Radgoni so se pripravljali na mlačev. Nesreča pa je hotela, da je mlačev opravil požar. Nenadno je začelo gorjeti v skednju. Na kraj nesreče so sicer prihiteli sosede in gasilci iz Gornje Radgone, vendar gorečega skednja ni bilo mogoče rešiti in so komaj oteli hišo. Škoda je občutna, ker je posestniku Čančoli zgorel ves letošnji pridelek žita in sena. Domneva se, da je požar povzročil tleč ogorek cigarete, katerega je odvrigel kak mimoidoč potnik ali pa nepreviden delavec, zaposlen pri Čančoli.

* **Smrtna nesreča na Pleševici.** Na Pleševici na Hrvatskem se je pripetila huda avtomobilska nesreča. Iz Samobora sta se z avtom odpeljala na Pleševico lesni trgovec Julij Pezdirec iz Črnomlja in Nada Cerarjeva. Ko sta prispela na vrh Pleševice, se je njun avto z vso silo zadel ob kamen ob cesti in se prevrnil v 30 m globok prepad. Silni sunek je oba vrgel iz voza. Dobila sta smrtne poškodbe, za katerimi sta umrla.

* **Šele zdaj je umrla.** Nedavno je 54letna Kodrinova, pristojna v Polje ob Sotli, ki je zadnje čase živela v Arji vasi kot dninarica, skočila pod savinjski vlak. Kolesje je nesrečnici odrezalo obe nogi. Pripeljali so jo takoj v celjsko bolnišnico, kjer je šele te dni umrla za poškodbami.

* **Električni tok je ubil 23letnega fanta.** V soboto popoldne je 23letni mladenič Kovač Karel šel kositi seno pod Sv. Planino. Nad travnikom je napeljan vod elektrike, ki vodi iz Trbovelj na Sv. Planino. Prišedši na travnik ni videl odtrgane žice in se je zapletel v njo. Padel je na tla in bil takoj mrtev. Blizu je bila njegova mati, ki ga je hotela rešiti s pomočjo nekega moškega, toda oba je vrglo proč na tla. V ponedeljek so Kovača pokopali in rudniška godba mu je igrala na njegovi zadnji poti. Bodi rajnkemu ohranjen blag spomin!

* **Strašna smrt dveletnega fantka.** Nedavno so mlatili na mlatilnici pri posestniku Tomažu Gabrijeleu na Grmu pri Trebnjem. Vitelj jim je vrtela živina. Pri mlačvi so morali spričo pomanjkanja moških moči pomagati

tudi otroci. Medtem ko je bil gospodar z mlatiči zaposlen na skednju, je poganjal živino gospodarjev sinko. Temu pa se je pridružil še dveletni bratec, ki je brezskrbno racal za živino, stopajočo v krogu. V trenutku pa, ko je otrok hotel prestopiti železno os, ki veže mlatilni stroj z viteljnomo, pa se je pripetila strahovita nesreča. Namestu da bi dete os prestopilo, je stopilo na njo z levo nogo in os, ki je bila v pogonu, je otrokovo nogo začela zvijati. Sicer so kmalu ustavili mlatilnico, toda deček je bil že strašno poškodovan. Pripeljali so ga v bolnišnico, kjer je za strašnimi ranami umrl.

* **Mlad utopljenec pod črnuškim mostom.** Pri črnuškem mostu se je pri kopanju ponesrečil 16letni France Kopitar z Ježice, vajevec pri železninarju Stražišarju na Gosposvetski cesti v Ljubljani. Šel je na nedeljski obisk k svojem in se je takoj po kosilu hotel ohladiti v Savi. Pa ga je menda zadela kap in se je začel potapljati. Drugi kopalci so mu pohiteli na pomoč in so ga spravili na breg. France je ležal negiben, vendar je v njem še tlelo nekaj življenja. Kopalci so ga hoteli obuditi k zavesti z umetnim dihanjem. Trudili so se z njim štiri ure in naposled poklicali reševalce, ki so Franceta prepeljali v bolnišnico. Tudi tu so se zdravniki trudili, vendar Francetu ni bilo rešitve.

* **Ustrelil se je.** V Mariboru se je ustrelil v svojem stanovanju na Aleksandrovi c. 51 37letni trgovski zastopnik Ivan Šimovec. Samomorilec je zapustil ženo in dva otroka. Rajnki je bil znana osebnost. Zaposlen je bil pri znanem mariborskem veletrgovcu Schmidtu v Gospojni ulici. Poleg svoje službe se je bavil tudi z drugimi trgovskimi posli in je zlasti prekupčeval z moko. Ze pred nekaj leti je bil poskušal izvršiti samomor v družbi z neko žensko. Oba sta se zastrupila, pa so ju pravočasno rešili. Vzrok samomora so verjetno neredne premoženjske razmere.

* **Živo ribo pojedel in umrl.** V Solinu se je pripetila nesreča, kakršne zlepa ne pomnijo. Krojaški pomočnik Hrvoje Rašković je z več tovariši lovil ribe v reki Jadru. Rašković je ujel eno ribo. Ker pa je bila še pri življenju, se je z njo poigral. Nenadno pa mu je riba skočila v usta in fant jo je požrl. V želodcu je začutil strašne bolečine. Pripeljali so ga sicer takoj v bolnišnico, toda zdravniki mu niso mogli več pomagati in je fant kmalu izdihnil.

* **Strelna ubila ženo in otroka.** Nedavno je divjala nad delom Hrvatskega Zagorja, v Medmurju in Prekmurju silna nevihta. Pri

»Po anonimnem pismu, ki ga je poslal kdo ve kdo, ste torej obsodili svojo ženo in je niti ne vprašate, ali je vse res?«

»Priatelj, ki mi je pisal, se sicer ni podpisal, obljubil pa mi je, da se mi bo dal v Parizu spoznati in da mi bo še marsikaj povedal. Z njegovo pomočjo bom našel zapečljiva in našel bom tudi otroka.«

»Toda svojega dušnega miru ne boste našli, Jakob. Ko boste naposled odkrili, da so jo ljudje samo obrekovali, bo že prepozno, da se pokesate svojega greha. Njo bo žalost ubila. Bog naj vam odpusti vaš greh!«

»Bog? On bo sodil tej ženi, ki sem jo tako ljubil in ki je vzrok, da tri mesece tako strašno trpim. Če pa že kličete boga — zakaj ne prisežete pri bogu, da je vaša sestra nedolžna? Prisežite!«

Nastal je groben molk.

»No,« je začel spet kapitan, »prisežite, da ona ni kriva in jaz vam prisežem, da bom padel na kolena in jo prosil, naj mi odpusti.«

Berta je molčala. Nadaljeval je:

»Torej? Čakam!«

Matilda se je davila s solzami in drhtela. Berta je zdajci vstala.

»Prisegam,« je rekla, »da moja sestra ni kriva tega, česar jo dolžite.«

»Nedolžna!« je vzkliknil njen mož. »Na kocko stavljate svoje odrešenje? Dobro veste, kaj delate... saj ste jo morali vsak dan videti...«

»Vsak dan,« je ponovila Berta. »Zdaj ne smete več obtoževati Matilde!«

Darcy se je takoj spomnil dogovorjenih besed. Obljubil je, da takoj poide, in res je

»Če je Berta tudi po krivem prisegla,« je rekel sam pri sebi, »ji bo bog odpustil. Saj je rešila svojo sestro. Toda če bo neimenovani vohun nadaljeval s svojim delom in dokazal Matildino krivdo, bi Crozon utegnil ubiti obe sestri. Vsekako se bom o tem resno pomenil z gospodično Lesterelovo... V soboto pojdem na veselico k gospej Cambryjevi... do sobote je časa še dovolj...«

V teh mislih se je odpravil proti ulici Bougemont, kjer je stanoval njegov stric Roger v lastni hiši. Tudi stric je bil samec, pa zelo skromen. Živel je samo od obresti svojega premoženja in še nikoli ni načel glavnice. Roger je bil eden najposobnejših sodnikov pariškega sodišča. Bil je zlasti spreten pri razdiranju zapletenih zločinov, kakor bi bil rojen za preiskovalnega sodnika. Kot sodnik je bil strog in neizprosni, toda samo v svoji pisarni. Zunaj pisarne je bil najveselejši tovariš in prijatelj.

Gaston ga je dobil doma v naslanjaču, kjer je bral in kadir smotko.

Imel je pet in štirideset let, toda kazal jih je deset manj. Oči je imel živahne in na njegovi glavi ni bilo sivega lasu. Brke je bril.

»Tu si, potepuh!« je prijateljsko rekel svojemu načeku, ko ga je zagledal. »Na, če hočeš dobro smotko!«

»Hvala, stric, sam jih imam!«

»Zelo imeniten si postal. Toda nič ne de. Prav veseli me, da te vidim, ker se moram s teboj o nečem pogovoriti. Sedi sem k peči. Da, tako! Čestitam ti, da imaš tako dobra znanja!«

»Ali merite na gospodično Julijo Orcivalovo?«

»Gostoda, lepe reči se dogajajo v hiši te

dame. Ljudje se obešajo...«

»Vem, stric, toda...«

»Obesil se je neki grof, menda brez grofije, zato pa tvoj tekmeč v ljubezni...«

»Ne, prišel sem za njim.«

»To ničesar ne izpremeni. Žalostno je, da bo v proces zapleteno najino ime.«

»O tem bodite mirni, stric. Moje ime ne bo omenjeno, ker...«

»Toda to je le preveč, dragi moj, da se zagledaš v damo iz polsveta. Ti si kakor ljudje z dežele, ki gredo v najbolj razkošno gostilno, da jih tam za slabo hrano oderejo, namestu da bi šli v spodoben lokal, kjer je dobra kuhinja. Dragi moj nečak, velik tepec si!«

»Morda pa tudi ne... Da boste vedeli — z Julijo sem prenehal.«

»Nehal? Res?«

»Ali si se torej naposled res obrnil na pravo pot?«

»Verjemite mi, stric, res sem se.«

»In čemu naj pripišem to spreobrnjenje?«

»Čemu? Dolgo sem premišljal, potem pa sem se odločil, da bom pustil klub, dirke, žene in vse tisto, česar sem že do grla sit. Sodniškemu poklicu se mislim posvetiti in...«

»Ne vem, ali si za to ustvarjen. Vsekako je od mene odvisno, ali boš službo dobil. Ali pa sploh veš, kaj se pravi biti sodnik? Ali bi na primer sprejel preiskavo proti gospodični Orcivalovi?«

»Ne bi je sprejel. Toda...«

»Kakšen toda? Vedi, da je le malo manjkalo, pa bi bili to gospodično zaprli zaradi grofovega samomora. Ali sploh kaj veš o njej? Preberi tole, kaj sem pravkar dobil od policije!«

(Da lje)

vasi Hrašćini je zasačilo neurje na polju kmetico Dragico Koričevu in njenega 10letnega sinčka Stjepana. Zatekla sta se pod košato bukev, v katero je pa kmalu udarila strela in oba ubila.

* **Skala je padla na hišo.** Nedavno zjutraj so stanovanjci kamniškega predmestja prestali precej strahu. Nad hišo št. 2 se je utrgala okrog 500 kg težka skala in padla na streho. Predrla je ostreje in obtičala v prvem nadstropju. V hiši stanuje Kristina Vavpotičeva s svojima otrokoma. Skala je obtičala tik pred gospodinjo. Ne njej in ne otrokoma se k sreči ni nič zgodilo. Kmalu zatem se je z velikim truščem zvalila na cesto še druga, 300 kg težka, skala. Hiša je zelo poškodovana in stanovanje čisto razdrto. Oblastva naj pregledajo svet nad stanovanjskimi hišami v Podgori in poskrbe, da se ne bo zgodilo še kaj hujšega.

* **Vlak je povozil voz s konjema.** V nedavni noči je neznan kako zavozil med železniške zapornice pri prvi čuvajnici od postaje Dobove 65 letni Franc Keržan iz Cundrovca pri Brežicah. Vlak je zdrobil voz in ubil oba konja. Enega izmed konj je vlak zavlekel pol kilometra daleč. Sreča v nesreči je bila, da je Keržan ostal živ.

* **Velik požar na Dolenjskem.** Pred kratkim je nastal požar na domačiji posestnika Jožeta Ruparja v Goriški vasi. Plameni so zajeli kmalu tudi domačijo posestnice Jožefe Cvetove. Hkratu z zgradbami je zgorelo tudi mnogo pridelkov. Pri Ruparju je ogenj napravil za 200.000 din škode, medtem ko je bil pogorelec zavarovan samo za 50.000 din. Jožefa Cvetova pa ima za 25.000 din škode, a zavarovana sploh ni bila. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Škocijana, Grmovlja in Dobrove.

* **Zemlja zasula pet rudarjev.** V rudniku lignita v Gornjih Ladjevcih v žičkem srezu se je usula zemlja na pet rudarjev. Tovariši so jih naglo izkopali, toda trije so bili že mrtvi. Izmed obeh rešenih je eden hudo, drugi pa laže poškodovan.

* **S staro puško se je po nesreči ustrelil.** V Brezovici pri Mirni je dobil 18letni kleparski vajenec Stanko Grčar nekje staro puško. Ravnal pa je s puško, ki je bila nabita s koci železa in z žebli, tako nesrečno, da se mu je sprožila in mu je udaril ves naboj v glavo. Ko so ljudje ranjenca našli, so ga spravili v naglici v kandijsko bolnišnico a mu ni bilo rešitve.

* **Zagonetna smrt.** Nedavno zjutraj je ključavničar Kozina iz Struževega zapazil v sav-

ski strugi pri železniškem mostu naplavljeno moško truplo. O najdbi je obvestil kranjsko policijo. Napete žile na utopljenčevih rokah in nogah so pričale, da je nesrečnega v vodi prijel krč. Toda po poznejših ugotovitvah in polzvedbah se je porodil dvom, ali gre za samomor ali nesrečo. Istega dne zvečer se je namreč zglasila na policiji čevljarjeva žena Teodora Jurgetova iz Kranja in izpovedala, da je utopljenec 30letni pekovski pomočnik Franc Selan, doma iz Fare pri Kočevju. Selan je bil pri njej na stanovanju, uslužben pa je bil v Bučarjevi pekarni. Dan poprej je prišel domov zelo potr in je Jurgerletovi potožil, da so ga pomočniki obdolžili neke tatvine denarja, katere ni zakrivil. Istega dne je potem odšel in se ni več vrnil. Po izpovedbi omenjene gospodinje je bil Selan miren in skromen fant.

* **Roparski umor pri Zrečah.** Nedavno je bil na Planini pri Zrečah blizu Konjic izvršen roparski umor. Ko so se Gosakovi vrnili opoldne z dela v gozdu domov, so s strahom ugotovili, da je bilo v stanovanju vse razmetano, a v klei so našli 52letno preužitkarico Julijano Gosakovo vso v krvi mrtvo. Poleg nje je ležala široka sekira, s katero je morilec udaril svojo žrtev trikrat po glavi, pobral iz predalov 1580 din gotovine, obleko in nekaj drugih predmetov ter izginil. Orožništvo je uvedlo obširno preiskavo.

* **Tako sta ga vrgla, da se je ubil.** V nedeljo zvečer je v Mencingerjevi gostilni v Mariboru popivala večja družba. Zaradi alkohola je postala družba glasna, nastal je pretep. Dva možaka sta zgrabila 40letnega Rudolfa Mikšo, ki je bil uslužben pri mestnih podjetjih, in ga vrgla iz gostilne. Mikša je tako nesrečno padel, da je obležal z zlomljenim tilnikom. Bil je pri priči mrtev. Možaka, ki sta zakrivila Mikšovo smrt sta aretirana.

* **Štirje ponarejevalci denarja obsojeni.** Prav nespretno je štirčlanska družba na Golniku ponarejala bankovce za 500 in 1000 dinarjev. Zadeva izvira še izza velike noči leta 1937. in bi gotovo prišla v pozabljenje, da niso orožniki letos februarja napravili pri posestniku Jerneju Dolenu, po domače pri Plevelovem, na Golniku hišne preiskave zaradi drugih reči, pa so v neki podstrešni sobi med deskami odkrili priprave za ponarejanje. Posestnika Jerneja Dolena, katerega premoženje cenijo na 200.000 din, so aretirali in kmalu nato je bila proti njemu uvedena kazenska preiskava zaradi ponarejanja bankovcev. Nato so bili aretirani še trije drugi

tovariši. Posestnik v Moravčah Peter Vidergar je posredoval med Tonetom Bregarjem, mizarjskim pomočnikom iz Drtije, ki je bil znan, da zna ponarejati denar, in posestnikom Dolenom Jernejem in mizarjem Jožetom Malijem, ki bivata oba na Golniku. Kmalu po veliki noči 1937. so se vsi štirje sestali v neki gostilni v Domžalah in začeli pogovor o ponarejanju bankovcev. Bregarju so poverili vodstvo podjetja, Dolen in Mali pa sta dala denar za priprave, Viderger je bil posredovalec. Pred malim kazenskim senatom, v Ljubljani so se morali vsi štirje zagovarjati. V bistvu so vsi priznali krivdo, vendar je obramba poudarjala, da ponarejanje ni uspelo. Senat je smatral za dognano, da so obtoženci sporazumno denar že izdelali, samo v promet ga niso dali. Vsi obtoženci so bili obsojeni zaradi ponarejanja denarja, in sicer: Dolen Jernej poleg tega še zaradi tatvine kolesa na eno leto in en mesec robije ter v plačilo denarne kazni v znesku 2400 din, Bregar Anton, ki je bil že l. 1937. zaradi sličnega zločina obsojen na 10 mesecev robije, na eno leto in šest mesecev robije ter 600 din denarne kazni, Mali Josip, ki je bil v neki kokainski zadevi obsojen na večjo kazen, na eno leto in štiri mesece robije ter na 1200 din denarne kazni. Peter Vidergar, ki je bil hkratu z Bregarjem l. 1937. obsojen na 10 mesecev je dobil eno leto in osem mesecev robije, in 360 dinarjev bo moral plačati denarne kazni.

* **Vlom v trgovino v Straži.** V nedavni noči je bilo vlomljeno v trgovino g. Darovca, trgovca v Straži pri Novem mestu. Vlomilci so z železnim drogrom upognili železno mrežo pri oknu in nato zlezli v skladišče in od tod v prodajalno, kjer so si nabrali vsega, kar jim je prijalo. Odprli so tudi blagajno in po njej razmetavali, a v njej niso našli nič denarja. Vlom so opazili ljudje v zgodnjih urah. Trgovec je takoj, ko je pregledal vse v trgovini, javil vlom orožnikom v Dol. Toplicah. Že na prvi pogled je bilo sumiti, da pri vromu ni bilo poklicnih vlomilcev, temveč le lahkomišelnih mladih ljudi. Preiskava je res dognala, da sta vlomila dva mladeniča. Oba so aretirali.

* **Nevaren rokavnjač.** Orožniki zasledujejo 28letnega Antona Severja z Ježice, ki je kradel na Ježici, Črnučah, pri Št. Vidu in okolici. Črnučah, pri Št. Vidu in okolici vso zimo. Kot domačin se je seveda povsod dobro spoznal in je zato tudi laže prišel do plena. Na pomlad si je uredil v gozdu nad Črnučami več skrivališč kamor se je zatekal, če so

EMILIO SALGARI IZGNANCI

»Nasprotno... Kako se imenujete?«

»Marija Vaupreux!«

»Francozinja?«

»Da, gospod.«

»A vendar znate tako dobro ruski?«

»Živela sem dolgo časa v Moskvi.«

»Kdo je vaš spremljevalec?«

»Moj sluga, Dimitrij Laszinski.«

»Poljak?«

»Da.«

»Pokažite mi potni list!«

»Ga nimam.«

»Kaj? Potnega lista nimate?« je vzkliknil kozak skrajno začudeno. »Kaj pa s konji? Ali ste jih pri poštarjih lahko izmenjavali brez potnih listin?«

»Potujem z lastnimi konji. So zelo dragi, so pa zato vztrajni in so zdržali vso dolgo pot od Barabske stepe do tod.«

»Ali nimate prav nikake listine, iz katere bi bilo razvidno, da ste res francoska državljanka?«

»Noben!«

»To je slabo. Zelo žal mi je torej, da vam ne morem dovoliti nadaljevanja potovanja.«

»Kako? Hočete me pridržati?«

»Prisiljen sem tako storiti, velečenjena dama. Moja vojaška dolžnost je ravnati se po predpisih!«

»Kam me pa hočete spraviti?«

»V Irkutsk.«

»Kako dolgo bo to trajalo?«

»Najmanj šest dni!«

»Tako dolgo ne morem čakati, ker imam nujne opravke v Irkutsku!«

»Žal mi je, ali ne morem vam ustreči.«

»Protestirala bom pri francoskem poslaniku v Petrogradu zaradi takšnega postopanja!«

»Lahko! Naša vlada se bo pozneje pri vas opravičila. Zdaj pa je moja dolžnost, da se ravnam po predpisih!«

»Kakšni pa so vaši predpisi?« je vprašala Marija Fedorovna posmehljivo.

»Da moramo prijeti vsakega potnika, ki nima potnega lista. Zdaj pa, vaša milost, na etapo, kjer bomo ostali do jutri in potem skupaj nadaljevali potovanje!«

Dva kozaka sta obstopila trojko in spremljala potnike do roba smrekovega gozdička, kjer je stalo majhno leseno poslopje, pred katerim je stražil kozak.

Povedli so potnike v nizko sobico, ki jo je ogrevala zelo velika peč, kakršne so v navadi v Sibiriji.

Marija Fedorovna je globoko zavzdihnila in sedla na stol. Zdelo se je, kakor da jo je zapustila vsa volja.

»Prekleti volkovi! Prekleti rešitelji!« je godrnjal Dimitrij. »Kaj naj zdaj storimo, dobra gospodarica?«

Mlada deklica ni odgovorila, premišljala je, kako bi se osvobodila... Tedaj pa ji je padla misel na um...

Narednik vodnik je vstopil.

»Povedite spremljevalca dame v stražno sobo in me pustite z njo samo!« je rekel.

Nato se je obrnil k Poljakinji, ki je bila malo prej vstala.

»Izvolite samo sest!«

Marija je odložila čepico, ki ji je skoro čisto pokrivala obraz, in slekla široki kožuh.

Kozak je strme opazil njeno očarujočo lepoto.

Imela je visoko, vitko postavo. Njen nekoliko široki obraz z nežno poltjo je pričal, da je bila slovanskega rodu. Njene pravilne poteze so izdajale izredno odločnost. Čudovite so bile njene velike, temne oči, ki so se vlažno bleščale. Izza rdečih ustnic pod ravnim nosom so se svetili zobje kakor biseri.

Ko je bila odložila kožuhovinasto čepico, so se ji razpletli lasje in v slikovitem neredu padli na jopico, ki je bila narejena iz kože severnega jelena in obrobljena s hermelinjo kožo.

S prekrizanimi rokami je odločno pogledala kozaka.

»No, kaj mi morate povedati?«

Oči narednika so še zmerom strmele v obraz mladega dekleta.

Bil je prapodoba robatega kozaka. Velik, debel, širokoplečat, s trdimi potezami, divje gledajočimi očmi in zavihanim nosom. Gosta, ščetinasta brada mu je pokrivala skoro ves obraz.

»Zakaj pa ste tako nenadno onemeli?« je vprašala dama. »V Franciji vendar pravijo, da kozaki prav tako radi govore, kakor rabljo knuto!«

Narednik vodnik je slišal v teh besedah posmeh. To ga je zbudilo iz zamišljenosti. Kot stari vojak se je zdaj razjezil nad samim seboj, da se je za nekaj trenutkov zamislil.

mu bili orožniki za petami. V skrivališču je ostajal kar po več dni, saj je imel tam zmerom večjo zalogo jestvin in pijače. Slednjič pa so ga orožniki na nekem takem tatinskem pohodu vendarle izsledili in aretirali. Odvedli so ga v zapore v Ljubljani, kjer je bil obsojen, a se mu je kmalu posrečilo pobegniti. Sever je pričel znova krasti po ljubljanski okolici, nato pa se je preselil v zavsavske vasi, kjer je podnevi in ponoči vlamjal v hiše in odnašal vse kar mu je prišlo pod roke. Še nedavno se je najraje klatil po hosti okrog Kresnic, kjer sta se mu pridružila še dva pajdaša, s katerima je napravil več tatinskih pohodov tudi v bolj oddaljene kraje okrog Kamnika. V Jesenju pri Kresnicah pa je odnesel Sever trem posestnikom več oblek, nekaj denarja in več dragocenosti. Oni dan je prišel Sever tudi na Vače nad Littijo, kjer je vlomil v tri hiše in si nabral nekaj plena. Na Vačah se je pojavil spet že čez nekaj dni in ponovno vlomil pri posestniku Pavlu Žibertu v Kobiljeku, ki mu je ukradel poleg raznih drugih predmetov srebrno žensko uro, posestniku Antonu Juvanu v Zg. Slivnici pa je odnesel 2100 din v bankovcih in v drobižu.

* **Roparski umor na cesti pri Karlovcu.** Kmetje, ki so šli nedavno zjutraj na sejem v Karlovec, so našli na cesti mrtvo kmetico Jago Belanjekovo iz Jaškova. Obleka na njej je bila raztrgana, na vratu in prsih pa so se videli sledovi noža. Morilec ji je pobral ves denar, ki ga je bila imela pri sebi. Jaga je bila premožna, ker ji je mož iz Amerike redno pošiljal denar. Prav te dni je spet dobila večjo vsoto iz Amerike, s katero je nameravala kupiti nekaj zemljišča. Vse to je moralo biti morilcu znano. Orožniki iščejo zločinca.

* **Brezplačno se pošlje vsakomur popularna knjižica o napotkih za preporod, duševni in telesni.** Zahtevajte: Beograd, Masarykova št. 9.

* **Zločinec se je sam zažgal.** Letos pomladi je Ignacij Lubej, ki je odsedoval v mariborski moški kaznilnici robijo, ob priliki nekega dela na polju pobegnil. Skrival se je v okolici Maribora in izvršil tu številne vlomne. Dolgo časa oblastva niso našla sledu za njim, dokler niso te dni dobili slovenjebistriški orožniki zaupnega sporočila, da se Lubej skriva v nekem kozolcu v bližini Slovenske Bistrice. Orožniki so takoj pohiteli na dotični kraj in zaklicali Lubeju, naj se preda, Lubej pa jim je odgovoril, da ga živega ne dobijo v roke. Kmalu je kozolec začel gore-

Njegovo srce je vendar postalo skoro nedostopno zavoljo pasjega življenja, ki ga je že desetletja živel med jetniki v sibirskem snegu.

»Premišljal sem o vaši zadevi!« je rekel naglo. »Mislim celo, da se mi posmehujete. Pazite se!«

»Povejte mi vendar, kaj hočete od mene! Te komedije mi je dovolj. Nisem izgnanka!«

»O tem ne dvomim. Ker nimate potnega lista, vas moram spremljati do Irkutsk, da se vaša reč razjasni!«

»Mirna Francozinja sem, ki potuje zaradi zabave...«

Kozak se je glasno zakrohotal.

»Vi se šalite! To imenujete vi zabavno potovanje? Vprašajte jetnike, ki so obsojeni na prisilno delo, ali jim je zimska vožnja skozi Sibirijo v veselje.«

»Jetniki nimajo udobnih trojk in tudi ne smotra, ki ga imam jaz...«

»Aha, zdaj boste povedali, zakaj ste tu! Vi imate določen smoter, zaradi katerega kljubujete mrazu in volkovom!«

»Imam namen potovati k Tunguzom, k izvirov Tunguske!«

»Zakaj pa?«

»Zavoljo preučevanja šeg tega nomadskega naroda!«

»Kaj pa vas zanima pri teh divjakih?«

»Članica sem narodopisne družbe v Parizu!«

»Vi se norčujete iz mene! Bomo videli, če se bosta unali norce briti tudi iz guvernerja Vzhodne Sibirije.«

»Ce me povedete h guvernerju, se bom pritožila nad njegovimi kozaki. Prav gotovo bom to storila! Potem boste videli, če se vam bo izplačalo takšno postopanje. Vaše ravna-

ti in zgorel do tal. V pepelu so našli orožniki samo še ožgane Lubejeve kosti.

* **Sprejem mladeničev v strojno mornariško šolo** v starosti od 15 in pol do 18 in pol leta, v strokovno mornariško šolo v starosti od 16 do 18 let in v bolničarsko podoficirsko šolo v Nišu v starosti 17 do 21 let. Rok za prijavo je do 31. avgusta. Vsa zadevna pojasnila dobite ustno ali pismeno: Koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v pokoju, Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za pismeni odgovor je priložiti kolek za 10 din.

Skupina naših gospodarstvenikov potuje v Rusijo

»Beograjski Lloyd«, glasilo beograjskih gospodarstvenikov, objavlja tole vest:

»Na sestanku nekega gospodarskega združenja je bil stavljen predlog, da se v čisto poučne svrhe priredi potovanje članov tega združenja v Sovjetsko Rusijo. Ta predlog je treba sprejeti z odobravanjem, toda obisk se ne bi smel prirediti samo za člane enega gospodarskega združenja, temveč za najširše

* **Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor!** Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Maistrova ulica 14), ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vložijo prošnjo in uredi zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo! Za odgovor priložite znamko za 6 dinarjev!

vrste gospodarstvenikov vseh strok. Kakor doznavamo, so v tem oziru že storjeni koraki, ki so med našimi gospodarstveniki nalezli na ugoden odmev. Zelo verjetno je, da bo kmalu v Rusijo odpotovalo odposlanstvo naših gospodarstvenikov, ki bo na licu mesta preučilo vse možnosti zalaganja naše industrije z ruskimi sirovinami.«

Kako visoke smejo biti cene drvom v Ljubljani

Po določbi urada za nadzorovanje cen je mestno poglavarstvo v Ljubljani določilo naslednje najvišje tržne cene za prostorni meter drv na razkladalni postaji in v lesnih podjetjih:

1. za bukova polena I. vrste 125 din, II. vrste 105 din, III. vrste 95 din (vse z vštetim poslovnim davkom franko vagon, postavljen na postajo v Ljubljani); za bukove okroglice, cepljene, je cena za 10 din nižja, za necepljene bukove okroglice in za odpadke na žagah pa je cena za 30 din nižja od cene za bukova polena; za bukove klade, panje ali panjače in šečnice je cena za 40 odstotkov nižja od bukovih polen;

2. za drva iz drugega lesa so določene cene v odstotkih cene za bukova drva, tako za polena kakor za okroglice, klade in šečnice, in sicer za gabrova drva 105 odstotkov, za

lipova 95, za jesenova 92, za borova in smrekova 90, za hrastova in cerova 87, za jelševa 63, za topolova in vrbova 50 odstotkov cene, ki velja za enakovrstna bukova drva.

Za drva, ki jih postavi proizvajalec ali preprodajalec kupcu na dom, se računa 25 din več od zgoraj navedenih cen. V tem znesku sta vračunana dovoz s postaje v skladišče preprodajalca in dovoz na dom kupca pri takojšnjem plačilu.

Drva, kupljena franko skladišče trgovca, se računajo 15 din nad zgoraj navedenimi cenami.

Posebej se računata oškodnina za žaganje, ki ne sme biti večja od 15 din za prostorni meter, in pribitek zaradi plačevanja v obrok, ki na mesec ne sme presežati enega odstotka kupne vsote, katero kupec še dolguje za drva.

nje z menoj, francosko državljanko, ne bo ostalo nemaščevano... Narednik vodnik, peljimo se Irkutsk! Takoj! Moji konji so se že odpočili!»

Kozak je nemo poslušal groznje. Prav ima, je pomislil, prav lahko bom deležen nevšečnosti, če pride zadeva celo pred francoskega poslanika. Tudi pametnejši možgani, kakor so bili njegovi, bi si ne bili znali pomagati. Če bi le bil kakšen oficir v bližini, da bi mu izročil vso zadevo v ravnanje! Toda ob Vladimirkovi so bile samo kozaške postaje, ki so jim poveljevali naredniki vodniki, med katerimi so drugi še večji nevedneži kakor on sam.

Prav za prav ni bilo drugega izhoda iz zagate kakor vožnja v Irkutsk. A kaj bo guverner napravil s njim, če se izkaže, da je bilo kratenje svobode tujki zares neupravičeno? Če bi šlo za lovce, kmete ali jetnike, bi ne bilo nič zlega. Zadeva je resna, zelo resna zanj.

Seveda, dama nima potnega lista in ga hoče morda opehariti. Lahko je kakšna sumljiva oseba, hči ali sestra katerega izmed nevarnih izgnancev.

Ubogi kozak je bil v zadregi. Tuhtal je in tuhtal.

»Torej odpeljimo se!« je vzkliknila mlada deklica, ko je opazila njegovo oklevanje. »Saj me vendar ne boste držali v tej mišji pasti!«

»Da, vaša milost, prav rad bi vas izpustil, toda potnega lista nimate! Ali vas niso oblastva v Tomsku prišla zaradi tega?«

»Nisem potovala skozi Tomsk.«

»A kaj so počeli z vami v Semipalasu, Omsku in Jekaterinburgu?«

»Tudi skozi te kraje se nisem vozila.«

»Po kateri poti pa ste prišli v Sibirijo?« je vprašal narednik vodnik, ki so mu zadne izjave mladenke znova povečale sum. Njegova smehljajoča se usta so pokazala volčje zobovje.

»Preko Urala, mimo Petropavlovsk.«

»To je sumljivo! Komur se ni treba bati oblastev, se ne izogiblje velikih mest in najboljših cest!«

»Če bi bila potovala po velikih cestah, ne bi bila videla ne Uralskega gorovja in ne zlatih rudnikov!«

»Vi ste bili v rudnikih?« Oči vojaka so se zabliščale od pohlepnosti. »Ali ste prinesli kaj zlata s seboj?«

Marija Fedorovna se je razjezila.

»Nikar mi ne zastavljajte tako neumnih vprašanj! Če me hočete peljati v Irkutsk, storite to, pa takoj! Nisem Rusinja in mi ni treba ubogati vas in vaših višjih! Ne brigajo me vaše postave! Hitro se peljimo, da boste čimprej deležni svojega plačila pri guvernerju!«

»Počasi, počasi, draga golobica! Bomo že prišli v Irkutsk, kakor želite, a tako zelo se vam vendarle ne mudi... Za sto vragov, kaj ne vidite, kako zunaj sneži, in ne čujete, kako tulijo volkovi?«

Skozi žvižganje burje se je razločno slišalo tožeče lajanje sestranih živali. Volkovi so se zbrali okoli poslopja in bi bili skočili za vrat vsakomur, ki bi storil tako neumno dejanje, da bi stopil na prosto.

»Ne bojim se teh živali!« je rekla Marija skoro zaničljivo. Kljub temu se ni mogla ubraniti lahnega zgroženja.

»Čeprav se jih vi ne bojite, golobica, se pa meni smili moje življenje. Ponoči se ne

Maline v kočevskem hribovju nudijo lep zaslužek

V kočevskih gozdovih so dozorele maline. Najprej po hribovju okrog Sv. Roka in Sv. Ane, malo pozneje pa po grebenih na nasprotni strani Kočevja proti jugovzhodu. Tu je manj solca, a več malinovitih grmov.

Ljudje hodijo dan za dnem zgodaj zjutraj po maline z nahrbtniki in posodami. Žene, dekleta in otroci, medtem ko možje letos laže dobe drugo delo. Po večini se ob večernih urah vračajo, nekateri pa ostanejo tudi po ves teden v gozdu in se šele na nedeljo vrnejo domov.

Letos imajo maline lepo ceno, saj so skoraj za enkrat dražje ko lani. Marsikateri stotak ali celo tisočak bodo prinesle v družino.

Prekupčevalec jih na kraju samem v hribu plačuje kilogram po 5.50, medtem ko so bile lani za dobra dva dinarja cenejše. Priden nabiralec jih nabere tudi do 15 kilogramov dnevno, posebno letos, ko jih je izredno mnogo.

Prekupčevalci si poskrbe ob pravem času monopol, tako da nihče ne sme brez dovoljenja nabirati maline. Tudi prodajati jih je treba le njim. Po Kočevju so nabiti oglasi, ki opozarjajo, da je za nabiranje potrebno dovoljenje. Take reči naj bi se odpravile, da bi se siromakom omogočil vsaj ta zaslužek brez ovir in sitnosti.

Strašna eksplozija je razdejala tvornico municije

Te dni je huda eksplozija v Piacentu v Italiji razdejala veliko tvornico, v kateri so Italijani izdelovali municijo. Nemški poročevalski urad navaja o tej nesreči tele podrobnosti:

Pri eksploziji v Piacentu je bilo na mestu ubito 35 ljudi. Mnogo večje pa je število tistih, ki so pri eksploziji dobili hujše ali lažje poškodbe. Teh je približno 500. Med njimi je okoli 140 huje ranjenih in med temi 45 tako hudo, da je njihovo stanje nad vse resno. Okrog 360 oseb je dobilo k sreči le lažje poškodbe in so jih po zdravniškem pregledu lahko poslali v domačo oskrbo.

Grozno razdejanje je eksplozija povzročila na tvorniških poslopih samih. Glavno tvorniško poslopije je čisto razdejano in bo le del strojev morda mogoče še uporabiti. Na kraju, kjer je doslej stala tvornica, bodo ruševine odstranili in takoj začeli graditi nova tvorniška poslopija. Zaradi te strahotne eksplozije je prišlo ob zaslužek in kruh veliko število delavcev, ki pa jih bodo za toliko časa, dokler ne bo tvornica znova zgrajena, zaposlili po drugih italijanskih municijskih tvornicah. Kako je nastala ta strašna nesreča, poročilo ne navaja.

Kako veliki morski rak krade kokosove orehe

Neki potovalec po otočju v Južnem morju pripoveduje zanimivo zgodbo o roparskem raku, ki pleza na palme in krade kokosove orehe. »Ko je plaval pod mirno površino morja,« pripoveduje potovalec, »je bil videti

kakor grda majhna pošast. Počasi in zaspno se je pomikal proti kokosovim palmam. Ko je prilezel do neke palme, je plezal po sivem deblu navzgor. Nek domačin je izjavil, da ga hoče ujeti. Napravil je past v obliki

bomo vozili. Ko se bo začelo daniti, bomo videli, kako bo.«

»A kaj naj počnem medtem?«

»Če hočete, bom delil z vami svojo ubožno večerjo. Imam sicer samo suh kruh in nekaj polenovke. Moža, ki bi bil moral pripeljati žive zame in za moje ljudi, so med potjo požrli volkovi. Žal so zveri čisto izpraznile tudi zaboje z živežem. Starega kaznjenca sicer ni škoda, toda po živilih mi je žal.«

»Jaz imam mnogo boljše reči v predalu svoje trojke!« je reklo mlado dekle. »Ako vam je prav, vam dam nekaj svoje zaloge.«

»Ali imate po naključju s seboj kaj steklenic vodke?« je vprašal kozak s hlepečimi očmi.

»Vodke nimam, toda ingverjevo žganje in rum imam.«

Oči narednika vodnika so se zablistale. Strastno je bil vdan alkoholu.

»Tudi vaši ljudje naj dobijo svoj delež! Pokličite mojega slugo!«

Čuden nasmešek se je poigraval okoli Marjinih lepih ust.

Kozak je bil očaran. Poklical je skozi vrata:

»Otročiči, hitro pokličite Poljaka! Dama nam bo dala ingverjevega žganja!«

»Bož videl, koliko!« si je mislila mladenka. »Kdo ve, če me boš potem še mogel povesti v Irkutsk!«

Dala je vstopivšemu slugi znak.

»Dimitrij, prinesi živil! Predvsem pa pijače! Mnogo steklenic, ali čuješ?«

»Tako, gospodična!«

Poljak je prikimal. Tako je bil prepoznal njeno namero.

Kmalu zatem je spet vstopil. Spremljal ga

je voznik. Oba sta bila obložena z živili in steklenicami.

Postavila sta mizo pred peč in jo lepo prekrila z najlepšim damastom in srebrnim priborom. V sredo sta postavila celo gnjat, kozarec kaviarja, več pločevinastih škatel konzerviranega mesa in fino pecivo poleg šestih steklenic.

Narednik vodnik in njegovi ljudje so s poželjivimi očmi sledili pripravam za veselo pojedino. O vseh teh okusnih rečeh so pač že pogosto sanjali, poskusili pa jih še niso nikdar... Usojeno jim je pač bilo, da so se morali preživljati le s sivim kruhom in suhim ribami iz Bajkalskega jezera. Posebno steklenice so bile zanje nepremagljiv čar.

Mlada dama je sedla in povabila narednika vodnika, naj prisede k njej. Dimitrij je moral skrbeti za štiri ostale vojake.

Z drznim zamahom sable je narednik vodnik presekal steklenici z rumom vrat.

»Oprostite, milostljiva, ta način je najhitrejši.«

Nalil je dva kozarca in svojega izpraznil v dušku, kakor bi bila v njem nedolžna voda. Cmoknil je z jezikom in vzkliknil:

»Na vaše zdravje, draga dama!... Pri Bogu, mislim, takšnega žganja nitj na dvoru ne dobiš zlahka!«

Nato je zliil drugi kozarec vase.

Ko si je tako nekoliko ogrel želodec in si razdražil tek, je dobri vojak začel s požrešnostjo aligatorja požirati gnjat, kaviar in meso.

19 poglavje

KOZAŠKO POPIVANJE

Medtem ko je narednik vodnik z naraščajočim tekom tlačil vase dobrote, so njegovi

enega metra dolgega in 15 cm širokega venca iz blata in listov. Nato je splezal na 12 metrov visoko drevo in položil ta venec pod krošnjo okoli debla. Potem smo čakali, kaj bo. Jasno smo razločili neki praskajoči šum in v naslednjem trenutku je padel velik kokosov oreh na tla. Potem sem zaslišal neko šumenje in sem zagledal raka, ki je plezal navzdol. Ko je došel do venca iz blata in listja, je nekaj časa tipal, potem pa se je v moje presenečenje spustil z debla na venec in treščil v globino. V zraku je še divje mahal s škrgami. Padel je na skale pod drevesom na hrbet, oklep mu je počil in tako je obležal, ne da bi si mogel pomagati.«

Otočani so potovalcu pojasnili, da misli rak, ko se dotakne venca iz blata in listja, da je došel že do zemlje. Zato se z drevesa spusti, da bi poiskal kokosove orehe, ki jih je prej odtrgal na drevesu. Trup tega raka je bil dolg 60 cm in 40 cm širok.

× Trije člani avstralske vlade so se ponesrečili s potniškim letalom. Te dni se je nad letališčem v Canberri ponesrečilo potniško letalo, pri čemer so se ubili trije člani avstralske vlade in načelnik generalnega štaba. Mrtvih je vseh 10 potnikov, med njimi minister za vojsko Street, letalski minister Fairbairn, podpredsednik izvršnega odbora vlade Gullitt in načelnik generalnega štaba White.

× Zedinjene države bodo lahko izdelale letno 18.000 letal. Doslej je ameriška produkcija letal znašala letno 11.000 kosov, odslej pa bo znašala zmogljivost letalskih tvornic 18.000 letal letno.

× V Ameriki izdelujejo nov tip tankov. Ameriške tvornice tankov so začele izdelovati nov tip tankov, napravljen po izkustvih voine na belgijskem in francoskem bojišču.

× Sin Zite se je prijavil v angleško vojsko. Kakor poročajo iz New Yorka, se je javil v angleško vojsko sin bivše avstrijske cesarice Zite nadvojvoda Robert. Ni pa znano ali so ga Angleži sprejeli za vojaka.

× Tudi na Grškem bo slab pridelek. Letošnje vreme ni prizaneslo niti Grčiji, čeprav leži daleč doli na jugu. To lahko sklepamo iz poročil, ki govore o letošnih pridelkih. Pravijo namreč, da bo letošna žetev na Grškem za štiri do pet odstotkov slabša, kakor je bila lanska. Tudi vinogradi so zaradi slabega vremena precej trpeli. Le kambaža in tobaka, pravijo, bo letos na Grškem dovolj.

× V Italiji imajo štiri brezmesne dni. Od 30. julija imajo v Italiji četrti brezmesni dan v tednu. Od tega dne naprej se je pridružil

okoli peči sedeči tovariši izpili vrsto kozarcev, ki sta jim jih zmerom spet nalivala Dimitrij in voznik. Marija Fedorovna je stalno pazila na svojega primiznega tovariša. Željno je čakala uspeha svoje zvijače.

Narednik vodnik je bil navajen pijače, vendar je alkohol močno učinkoval nanj. Sekal je steklenicam vratove in pil nepretrgano zdaj na zdravje lepe Francozinje, zdaj na zdravje cara. Nazdravil je celo volkovom, ki so mu bili poskrbeli za tako lep večer.

Njegove oči so se že motno bleščale in njegov obraz, ki je bil podoben obrazu starega medveda, je žarel, kakor bi mu bila udarila vsa kri v glavo. Prižgal si je bil silno dolgo pipo ter je menjaje pihal in pil.

Tudi ostali vojaki so bili že zelo trdi. Ko so bile štiri steklenice ingverjevega žganja izpraznjene, je prinesel voznik na Dimitrijeva namig štiri nove steklenice, zdaj polne viskija. Bila je zadna rezerva. Viski so pivci glasno pozdravili. Seveda je narednik vodnik terjal eno steklenico le zase, čeprav se je že komaj držal pokoncu.

»Lep večer ste nam pripravili, vaša milost. Ostal mi bo, častna beseda, za zmerom v spominu. Še nikdar v življenju se nisem spoznal s tako ljubeznivo in velikodušno damo! Da, Francozinje! Naj živi Francija in njeno ženstvo!«

Pri teh besedah je spet obglavil steklenico z žganjem.

Marija se je smejala. »To steklenico mi je daroval neki bogat Američan v Petrogradu.«

»Bili ste v Petrogradu in niste tam poskrbeli za potni list? To je slabo! Ah ne, takšen bedak sem! Dejstvo, da nimate potnega lista, mi je baš pomagalo do tako krasne zabave nocoj.«

(Dalje)

trem brezmesnim dnevem, to je sredi, četrtku, petku, še torek. Torek pa ni tako odločno brezmesen dan, ker smejo v torkih jesti v gostinskih obratih gnjat, salamo in razne druge svinjske dobrote. Dovoljena je tudi divjačina vseh vrst.

× **Za železno disciplino pri delu v Rusiji.** Tass poroča iz Moskve: V vsej Sovjetski Rusiji se vodi borba proti »progulščikom«, to je brezvestnežem, ki ovirajo delo in tako delajo škodo gospodarskemu napredku in obrambni moči države. »Progulščiki« so tisti delavci, odnosno nameščenci, ki neredno prihajajo na delo. Ti bi se rajši sprehajali in zaradi njihovega brezvestnega delovanja pada večina bremena na njihove resne tovariše, ki spet zaradi njih ne morejo pravočasno in v redu opraviti delo. Razen tega ubijajo »progulščiki« voljo za delo pri ostalih delavcih in nameščencih. »Letuni« pa so tisti delavci ali nameščenci, ki nikakor ne vzdržijo pri enem delu, temveč »letajo« iz enega podjetja v drugo. Dne 26. julija letos je bil izdan poseben ukaz proti tem brezvestnim delavcem in imajo ravnatelji tvornic in drugih podjetij dolžnost, da začno čim hujšo borbo proti progulščikom in letunom. Ukaz določa, da je treba te škodljivce pridelovanja izročiti sodiščem in jih strogo kaznovati. Tisk ostro napada ne samo progulščike in letune, temveč tudi brezbrizne načelnike, ki gledajo skozi prste in teh brezvestnih ljudi ne pošiljajo pred sodnike. Prav tako žigosajo tudi vse mile sodne razsodbe o takih dejanjih. Listi soglasno terjajo železno disciplino pri delu.

× **Nov podpredsednik ruske vlade.** Bivši sovjetski komisar za vojsko Vorošilov je bil imenovan te dni za podpredsednika sovjetske vlade. Sovjetski tisk pozdravlja to imenovanje.

× **Slovaška bo letos razstavljala v Beogradu.** Slovaška se pripravlja za udeležbo na letošnih mednarodnih velesojmih v Beogradu na Dunaju in v Leipzigu. Poročilo iz Bratislave pravi, da pristojni slovaški činitelji pripisujejo posebno veliko pozornost udeležbi slovaške republike na beograjskem velesojmu, ker bo to prva njena tovrstna udeležba na Balkanu. Med drugim bo na beograjskem velesojmu razstavljala kemične izdelke, izdelke livarske in tkaninske industrije, izdelke papirne industrije, umetno svilo in drugo. Obenem bo to priložnost izkoristila tudi v ta namen, da bo skušala zbuditi pri nas zanimanje za svoje toplice v Pištianih, kamor radi zahajajo tuje tudi iz drugih držav, posebno iz Nemčije.

× **Civilne žrtve letalskih napadov na Anglijo.** Angleška vlada je uradno objavila, da je bilo v juliju zaradi letalskih napadov ubito 285 civilnih oseb, 321 pa huje ranjenih. Med mrtvimi je 187 moških, 48 žensk in 23 otrok. Med ranjenimi pa je 227 moških, 77 žensk in 18 otrok.

× **Prijatelje Sovjetske Rusije na Finskem preganjajo.** Finska oblastva so zaprla predsednika Društva prijateljev Sovjetske Rusije. Uvedena je bila stroga preiskava o tem, odkod je društvo dobivalo denar. Ruski tisk zaradi tega napada finska oblastva.

× **V osmih urah tri zračne bitke.** Listi, ki so izšli v soboto, so obširno poročali o zračni bitki, ki se je vršila v četrtek 8. t. m. v bližini angleške obale. Iz teh poročil posnemamo nekatere zanimivosti. Napad je veljal dvema konvojema (konvoj je skupina vojnih ladij spremljajočih trkovske ladje). Nemci so poslali proti njim v boj hitre čolne, kakršnih se poslužujejo na področju Severnega morja in Rokavskega preliva. Angleži so pri tem najprej izgubili tri obalne ladje. Takoj nato je prišel letalski napad s približno šestdesetimi letali. Bilo je ob devetih zjutraj. Dve uri pozneje je sledil drugi spopad, ki je trajal celo uro. Zdaj so Nemci napadli angleške ladje s 150 strmoglavci in lovskimi letali. Tretji napad se je izvršil okoli petnajste ure. Tudi tega napada se je udeležilo približno tolikšno število letal kakor drugega. Bitka je spet trajala celo uro. Po sodbi ameriških listov je bila ta bitka do tega dne največja letalska bitka v zdajšnji vojni. Nemci so se ob tej priložnosti poslužili letal in hitrih čolnov. Angleške ladje so se zaščitile z mrežo zapornih balonov in so Nemci več teh balonov sestrelili. Ameriški poročevalci sodijo, da

je v treh napadih sodelovalo okoli 360 nemških letal (bombnikov in lovcev). Po nemških poročilih je bilo 15 angleških ladij poplajeno, sedem pa hudo poškodovano. Tudi letalske izgube so bile zelo znatne. Nemška letala so pri tem napadu uporabila čisto nov način napada. Letela so v treh »nadstropjih« nad angleškimi lovci, da so zaščitila strmoglavce, ki so napadali pod njimi. Angleži pravijo, da jim novi način napada ni povzročil posebne škode.

× **60 novih tvornic orožja in municije zgrade v Zedinjenih državah.** Pomočnik ameriškega ministra za vojsko je izjavil časniki, da bo ministrstvo za vojsko v Zedinjenih državah zgradilo 60 novih tvornic za orožje in strelivo. Izdatki za te nove tvornice bodo znašali v naši valuti 700 milijonov dolarjev. V teh tvornicah bodo lahko sprotili izdelovali toliko streliva, kolikor ga v vojnem času porabi vojska dveh milijonov vojakov.

× **Kdo je odgovoren za poraz Francije.** Poveljnik francoske vojske v Angliji general de Gaulle je imel po radiu govor, v katerem je izjavil, da sede v sedanji francoski vladi še vedno ljudje, ki so odgovorni za poraz Francije.

× **Premog v Italijo, živila v Nemčijo.** Po uradni izjavi italijanskega prometnega ministrstva je Nemčija kljub silni obremenitvi železnice s prevozom črt in vojnega blaga tudi v mesecu juniju v redu izvršila pogojeno dobavo premoga Italiji. V imenovanem mesecu je bilo dobavljeno Italiji 108.000 vagonov premoga, kar predstavlja doslej največjo mesečno količino. V istem času je tudi Italija povešala svoje živilske dobave Nemčiji ter je odposlala 12.413 vagonov živil, medtem ko so živilske dobave v maju znašale le okoli 6.171 vagonov.

× **Splošna vojaška obveznost v Mehiki.** Poslanska zbornica v Mehiki je soglasno sprejela zakonski osnutek o splošni vojaški obveznosti. Soglasno je tudi sklenila, da se ustanovi vrhovni svet za narodno obrambo.

× **Velik razvoj železnic v Rusiji.** Moskvska »Pravda« objavlja podatke, ki kažejo razvoj ruskih železnic v zadnjih letih. Po teh podatkih naložijo ta čas v Rusiji vsak dan 108.000 do 110.000 železniških vagonov. Od začetka druge petletke, to je od 1. 1938., se je število vagonov povečalo za 186.000 in lokomotiv za 6.000. V tem času so elektrificirali še 1870 km železnic. »Izvestja« poročajo, da so v Rusiji v zadnjih dvajsetih letih zgradili 14.500 km novih železniških prog. Samo za tretjo petletko (od 1. 1937. do 1. 1941.) je v načrtu gradnja 11.000 km novih prog.

Kaj bomo videli na jesenski prireditvi Ljubljanskega velesojma

Pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. bo v Ljubljani od 31. avgusta do 9. septembra velesojmska prireditve. V splošnem delu bodo razstavljeni: strojna in kovinska industrija, fina mehanika, radio in elektrotehnika, razsvetljava in kurjava, vozovi, kolesa, motorna kolesa, sport, kmetijski stroji in orodje, lesna industrija, letarstvo, ščetarstvo, igrače, usnje in galanterija, krznarstvo, papir in pisarniške potrebščine, kemična industrija, živilska industrija, steklo, porcelan, keramika, bižuterija, glasbila, stavbarstvo in gradbeno tvorivo in razne novosti.

Posebne razstave bodo: pohoštvo in stanovanjska oprema, mala obrt, tujski promet (priredita zvezi za tujski promet v Ljubljani in Mariboru), motorna in brezmotorna letala z modeli (priredi aeroklub »Naša krila« v Ljubljani), aktivna in pasivna obramba pred napadi iz zraka (priredi zaščitni urad mestnega poglavarstva v Ljubljani), zobna tehnika (priredi Društvo zobnih tehnikov ob svojem 30letem jubileju), naša vsakdanja prehrana (priredi Zveza gospodinj), cvetje in zelenjava (priredi vrtnarski odsek Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani), perutnina, golobi in kunci (priredi Društvo malih živali v Ljubljani) in likovna umetnost.

Za razstavno blago so dovoljene izdatne prevozne, carinske in trošarinske olajšave. Na jugoslovenskih železnicah bodo imeli obiskovalci velesojma brezplačen povratek. Na postajni blagajni bodo kupili poleg vozne

× **Več milijonov let staro jajce.** Kalifornijsko vseučilišče ima posebno jajce. To jajce je namreč okamenina in ga je našel neki iskalec zlata ob reki Gili v Arizoni v trdem apnencu. Ko so ga previdno izluščili iz kamenitega plašča, so ugotovili, da se po obliki ne razlikuje od navadnega gosjega jajca. Njegova lupina je ohranila prvotno sestavo. Po mnenju strokovnjakov je jajce staro nekoliko milijonov let.

× **Električno drevo.** Med najčudnejša drevesa na svetu spada električno drevo, ki rase v pragozdovih Srednje Indije. Listi tega drevesa so izredno občutljivi in tako nabiti z elektriko, da dobiš električni udarec, če se jih dotakneš. Koliko elektrike imajo, je razvidno iz tega, da vplivajo še na daljavo nad 200 m na magnetno iglo. Sila elektrike v listih je v raznih dnevnih časih različna. Najmočnejša je opoldne, najšibkejša pa okrog polnoči. V vlažnem vremenu je skoro ni. Zelo umljivo je, da se ptice tega drevesa izogibajo in da tudi žuželke niso nikoli videli na njem.

× **Kakšna ženska je lepa na otoku Ceylonu.** Pri Singalih, gorskem plemenu na otoku Ceylonu, imajo za žensko lepoto 46 znakov. Nekateri izmed njih bi najbrž ne naleteli na soglasje poznavalcev ženske lepote pri nas, ker so dokaj čudni. Singali zahtevajo, naj segajo ženski lasje do kolen in naj bodo lepo nakodrani. Oči lepe ženske morajo imeti barvo safirja, lica pa barvo listov manile. Obrvi morajo biti zbočene ko mavrica, nos pa lepo ukrivljen in oster. Ustnice se morajo svetiti, vrat pa naj bo debel in okrogel. Boki priznane lepote so zelo široki, pas pa vitek. Noge in roke naj se zožujejo proti kolenu, odnosno proti komolcem. Koža mora biti mehka in nežna. Lepota Singalk je zelo kratka. Začenja se s 13 leti, ko se dekleta navadno že omože, konča se že z 20 leti, ko velja Singalka že za starko.

× **Novi zlati rudniki v Rusiji.** V Sverdlovsku blizu Perma sta zakonca Rjaškani nova našla v opuščnem zlatem rudniku kepo zlata. Rudnik so bili opustili pred letom dni, ker so smatrali, da je že izčrpan. Na osnovi te najdbe so v rudniku takoj obnovili delo. V Nevjansku, takisto v bližini Perma, so odkrili novo ležišče zlata, o katerem sodijo, da je izredno izdatno kajti že prvi dan so izkopali zlata v teži več kakor treh kilogramov.

× **Japonska ima 4000 zdravnic.** Študiranje žensk na Japonskem stalno napreduje, kar je razvidno že iz tega, da ima Japonska zdaj 4000 zdravnic in 2000 visokošolk medicink.

karte še rumeno železniško izkaznico za 2 din. Ko dobe potrdilo o obisku velesojma, bodo imeli s to izkaznico in staro vozno karto brezplačen povratek. Vozna olajšava bo veljala za dopotovanje od 26. avgusta do 9. septembra in za povratek od 31. avgusta do 14. septembra. Na parnikih Jadranske in Dubrovačke plovitve bo veljala vozna karta nižjega razreda za vožnjo v višjem, na parnikih Zetske plovitve pa polovični popust na vožnini.

Razstavni prostor meri 40.000 kv. metrov. Ljubljanski velesojm ima lepo, prostrano zabavišče, ki nudi obiskovalcem mnogo razvedrila, kapljico iz domačih vinogradov in pivovarn in dober prigrizek domače živilske industrije in obrti. Posebna zanimivost bodo večerne gledališke predstave »Totega teatra«. Tekmovanje jugoslovenskih harmonikarjev, ki je na Ljubljanskem velesojmu že v startu navadi, bo v nedeljo 8. septembra. Za obiskovalce velesojma (izvzeti so imetniki stalnih legitimacij za Ljubljano) je uprava pripravila lepo število izbranih daril (motorno kolo, radijski aparat, šivalni stroj, harmoniko, mnogo koles, preproge, pohoštvo, br-zoparilnik, otroški voziček, večje število ur, vino, žganje, pivo, rogaško slatino, kravate, izlete s parnikom v Kotor in številna bivanja v kopalščih, letoviščih in zdraviliščih). Darila bodo izžrebana 9. septembra na velesojmu.

Iz naših delavskih krajev

Popotnik iz Bele Krajine

Ko sem si ogledal razdrapane ceste v dolenski metropoli in zaznal, da morajo nekateri vajenci delati do polnoči, sem se podal čez Gorjance v Belokrajino. Pripomnim predno zapustim Novo mesto, da ne manjka tu zaklonišča, ki so izdelana po točnem načrtu in so v najlepšem redu. Ena najcenejših delovnih moči so v naši metropoli številni jetniki, vsled česar so na zaslužku zelo prikrajšani kvalificirani zidarji in ostali delavci.

O, prelepi Gorjanci, ponos Dolenjcev s svetovno znanim Trdinovim vrhom! Obvozim sem znamenite vasi kakor: Radatoviči, Sošice, Badovnici, Radovica in drugo. Povsod sem opazil mnogo delavcev, a pravice nisem videl nikjer. V Belokrajini imajo tudi svoj časopis. Na Suhorju je lep pogled proti Črnomlju in Metliki in dalje proti Hrvaški. Lačen se oglasim pri neki gospodinjki, kateri pa nisem povedal, da sem prišel iskat pravico, ampak da sem lačen. Tudi v Belokrajini je drago in kdor se hoče pošteno najesti, naj si vse to raje privoščijo recimo pri g. Figovcu v Ljubljani, kjer je skoraj za polovico cenejše.

V Metliki srečam lepo oblečenega gospoda in ga poprosim za delo. Tedaj so začele padati na mene psovke kakor toča. Zbogom pravica in hajd v Črnomelj. Zavijem jo v prelepo gostilno; v žepu imam še 15 din. Vsi gostje so imeli tam pečenko pred seboj in sem si jo tudi jaz naročil. Toda milostljiva pogleda skozi okence na mene tujca z odgovorom: »danes je brezmesni dan«. Uvidel sem takoj, da tudi v tem deviškem mestu ne najde delavec pravice morda zato, ker ima tako nizko mezdo in imajo najbrž prednost gospodje z večjimi dohodki. Vrgel sem popotno torbo čez ramo in zapustil Belokrajino s trdnim prepričanjem, da nisem našel pravice ne v Ljubljani, ne na Dolenjskem in še manj v Belokrajini.

Žiri

Čevljarstvo v Žirih preživlja težke čase, saj draginja stalno raste, plače pa so ostale skoraj da, na stari višini. Že večkrat so se vršili razgovori, toda delodajalci so odklanjali povišek v višini, ki ga je delavstvo zahtevalo, češ da so sami v težkih časih in da nikakor ne zmorejo novih bremen. Zato so dobili čevljarji pomočniki le po par odstotkov poviška, kar pa ne zadostuje radi naglega porasta draginje. Krajevna organizacija in zaupniki so ponovno pričeli razgovore, kajti delodajalci so pri vseh prejšnjih pogajanjih obljubljali, da se bo končno uredilo to vprašanje tedaj, ko se bodo povišale plače državnim uslužbencem. Ker je nastopil ta moment je delavstvo mislilo, da bodo čevljarji mojstri držali obljube toda na žalost moramo ugotoviti, da delavstvo niti do sedaj ni prejelo poviška, ki bi odgovarjal saj deloma porastu draginje.

Delavstvo pa odločno zahteva, da se razmere čimprej uredijo in da jim delodajalci priznajo povišek s katerim bo delavec lahko preživljal sebe in družino. Težak socialen položaj družin pa se bo moral urediti na ta način, da se uvedejo draginjske doklade.

Ribnica

Socialno vprašanje lesnega delavstva v Ribnici še do danes ni povsem rešeno, kajti gotovi delodajalci se odločno protivijo vsaki ureditvi službenega razmerja ter vsakemu povišku. Ker je delavstvo organizirano in enotno ter solidarno se je to deloma uredilo, je tudi prejelo povišek radi naraščajoče draginje. V podjetjih kjer pa je delavstvo malomarno in se ne zaveda svojih stanovskih dolžnosti pa je seveda vse pri starem, kljub temu, da imajo možnost po kolektivni pogodbi zahtevati povišek in ureditev meznega vprašanja.

Iz nedeljskega sestanka, ki je bil sicer dobro obiskan se vidi, da se gotovi delavci prav malo zanimajo za svoja krušna vprašanja in je to glavni vzrok, da so po gotovih obratih tako slabo plačani. Iz izvajanj je delavstvo videlo ogromno delo organizacije in se je prepričalo, da je edina rešitev za delavstvo močna borbena organizacija.

Iz debate je bilo razvidno, da gotovi obrati napačno rešujejo težak socialen položaj delavstva, kajti po kolektivni pogodbi in obrtnem zakonu sme trajati delovnik le 8 ur, vse drugo pa je nadurno delo, katerega mora plačati s 50 odst., seveda če ima podjetje zato od merodajne oblasti odobrenje. Napačno pa je stališče nekaterih delavcev, ki hočejo težak socialen položaj rešiti z nezakonitim podaljšanjem delovnega časa, namesto da bi zahtevali povišek mezde.

Mi delavci upamo, da bodo ti delavci kmalu spregledali, da je to nepravilno reševanje težkega položaja, na drugi strani pa tudi huda kršitev kolektivne pogodbe in obrtnega zakona ter bodo tudi sami sprevideli da je edina rešitev v močni borbeni organizaciji, ki se lahko edino uspešno pogaja za rešitev težkega socialnega položaja vsega delavstva v Ribnici.

Mežica

Vsemu članstvu sporočamo, da se bo vršil 1. septembra t. l. članski sestanek ob 9. uri dopolden v prostorih gostilne Stopar. Na tem članskem sestanku se bo razpravljalo o splošnem delavskem položaju, ter napravilo potrebne sklepe za nadaljnje uspešno delovanje organizacije. Na sestanek bo prišel tudi zastopnik centrale, ki bo poročal o splošni situaciji.

Vse tovariše že sedaj opozarjamo na ta sestanek, po sestanku, t. j. popoldne pa se bo vršil pešizlet vsega članstva na »Humanov hrib«. Podrobna navodila bodo pravočasno sporočena.

Medvode

Aginla medvodska podružnica tudi letos priredi tombolo, ki se bo vršila 18. avgusta t. l. ob 4 uri popoldne na Sokolskem telovadišču v Medvodah. Dobitki so prav lepi, cena tombolskih kart pa nizka, tako da si jo vsakdo lahko nabavi in za 2 din dobi lep dobiček.

Tablice so v predprodaji pri tov. Trampušu Jožetu, na Ladji in pri tov. Ovnu Lojzetu v Goričanah 37.

Upamo, da se bodo vsi tovariši NSZ iz sosednjih podružnic kakor tudi domačini in prijatelji narodno delavskega pokreta udeležili te prireditve. Po končani tomboli pa se bo vršila prosta zabava. Za razvedrilo in zabavo je vse urejeno, tako da bo vsak prišel na svoj račun.

Novo mesto — Prečna

Članski sestanek podružnice NSZ za Novo mesto — Prečna, ki se je vršil v nedeljo dne 11. avgusta t. l. na katerem je poročal o draginji in o meznem gibanju zastopnik centrale iz Ljubljane, je obravnaval tudi vprašanje organiziranja ostalega delavstva v Novem mestu in okolici. Sklepi so važni za uspešen razvoj podružnice in za delavstvo, ki se mora še vedno boriti s svojimi delodajalci za pravice, zajamčene že v zakonu o zaščiti delavcev. Nekateri delodajalci nočejo upoštevati § 219 o. z., ki določa plačan bolniški teden.

Podružnica NSZ ponovno zahteva še enega zdravnika OUZD, ker število zavarovanega delavstva raste in ne more pregledati dosežani zdravnik vsled prehudega navala delavstva v dveh urah vseh obolelih delavcev. Vlogo je odposlala podružnica na upravo OUZD s 150 podpisi.

V nedeljo dne 18. avgusta priredi podružnica celodnevni izlet svojega članstva v Videm-Krško, Brežice, Ceklje, Kostanjevico, Št. Jernej. Izletnike bo čakal tovorni avto ob pol 7. uri pred gostilno pri Koširju na Seid-

lovi cesti. Odhod točno ob 7. uri. Izdatki za avto in kosilo 20.— din, za nečlane 25 din. Tovariši prigrasite se odboru in pridite točno!

Rajhenburg

V soboto dne 4. t. m. se je vršil v Rajhenburgu ustanovni občni zbor podružnice NSZ. Kljub temu, da so gotovi storili vse, da bi preprečili ustanovitev NSZ v Rajhenburgu jim to ni uspelo, saj je podružnica že ustanovljena.

Zastopnik centrale tov. Jančar Albin je poročal o delu in nalogah organizacije ter o pripravah za ustanovitev podružnice v Rajhenburgu. Iz njegovih izvajanj je delavstvo samo razvidelo po kakšnih ciljih in potih hodi NSZ in da res vrši nesebično socialno strokovno delo v prid vsega delavstva. Upamo, da bodo tudi ostali delavci, ki stojijo še izven organizacije kmalu spoznali stvarno in resno delo organizacije in ne bodo več nasledali podlim lažem in demagogiji.

V odbor so bili izvoljeni sledeči tovariši za predsednika tov. Rozman Franc, za podpredsednika Sandri Ivan, za tajnika Bračun Joško, za blagajnika Pleterski Avgust in Pleterski Henrik. Za odobornike: Petan Anton, Mirt Franc in Rodman Lovro. V nadzorstvo: Kalan Anton in Pliberšek Jože.

Po končanih volitvah se je odbor konstituiral, razvila se je še kratka debata na kar je bil občni zbor zaključen.

Videm-Krško

V nedeljo dne 10. avgusta se je vršil izredni občni zbor naše podružnice ob zelo povoljni udeležbi.

Radi vojaških vpoklicev je bil stari odbor tako decimiran, da ni bil več sposoben za delo.

Občnemu zboru je predsedoval tov. Jurković Filip, ki je moral podati radi vpoklica k vojakom tudi tajništvo in blagajn. poročilo, kar so vzeli navzoči z odobravanjem na znanje. Po izglasovani razrešnici se je izvolil nov odbor s tov. Jurkovićem kot predsednikom na čelu. Poleg njega so bili še izvoljeni tovariši, ki nam dajejo garancijo, da bo doče delo organizacije v večjih rokah. Novoizvoljeni odbor prinesemo v prihodnji številki.

Tov. Jurković se je zahvalil za izvolitev, ter je sam z njegovim mirnim in sonornim glasom pozival navzoče, da se oklenejo dela da bo podružnica s dosežanim uspehom imela priliko zaznamovati še večji napredek.

Odposlanec centrale tov. Rupnik je v daljših izvajanjih orisal pomen in namen narodnavzoče, da s svojo strokovno in narodno zavestjo, podprejo novi odbor da dovrši težko nalogo ki ga čaka vpricho izjemnih razmer v katerih živimo.

Tov. Jurković je ob zaključku še ponovno podal obljubo, delati za procvit narodnega delavstva. Uspeh je v solidarnosti in v vzajemnosti zagotovljen.

Takih zborovanj si želimo še več.

PRED SODIŠČEM

Avtomobilistka (ki je povozila nekega moškega): »Nesrečo ste zakrivali sami. Jaz sem dobro vajena voziti, saj šofiram že 10 let.«

Poškodovanec: »Prazen izgovor: Jaz sem tudi vaju hoditi peš, saj hodim že več ko 50 let.«

ŠTUDENTOVSKA

Student Jaka bi se moral učiti. Toda mikalo ga je, da bi šel v gostilno ali pa na ples. Ker noče samemu sebi ničesar očitati, sklone žrebati. Iz žepa vzame dinar in reče: »Zdaj ga bom vrgel na na mizo. Če pade na številko, pojdem plesat, če pade na glavo, pojdem v gostilno, a če se bo postavil pokoncu, se bom učil...«

NEPROSTOVOLJEN REŠITELJ

Neža: »Lepo je to od vas, da ste skočili v vodo in rešili potapljalčega se nesrečnika.«

Jaka: »Da, lepo je bilo to, samo rad bi vedel, kateri hudič me je pahnil v vodo.«

Izboljšanje mezd trboveljskim in državnim rudarjem

Te dni so se vršila pri Trboveljski premo-gopni družbi pogajanja zaradi prilagoditve mezd draginjskim razmeram. Pogajanja so bila uspešno zaključena.

Dozdajšnja posebna draginjska doklada se poviša z veljavo od 1. avgusta za nadaljnjih devet in pol odstotka na kosmati zaslužek in bo znašala v bodoče 25 odstotkov. Poleg tega so se zvišali kategorijski zaslužki najnižje plačanih delavcev.

Pogajanja so se vršila tudi pri ravnateljstvu državnih rudnikov v Sarajevu. Dosežen je bil sporazum, da se delovna pogodba razširi tudi na rudniška podjetja rudniške zadruge Bosnije, katero upravlja država v lastni režiji. Dozdajšnje draginjske doklade (rudarji državnih rudnikov so prejeli že doslej poleg osnovne plače še 150 odstotne doklade na osnovno plačo) se povišajo za 30 odstotkov in znašajo 180 odstotkov. Nanovo se uvede doklada za otroke in dobi rudar z enim otrokom 25 din, z dvema otrokoma 50 din, s tremi ali štirimi otroki 75 din, s petimi ali več otroki pa 100 din mesečno. Ako rudar kak dan neopravičeno izostane iz službe, izgubi za dotični dan ustrezni del te doklade. Dnevnica za službena potovanja se zviša od 50 na 60 din, posebna doklada, ki jo

dobe delavci za delo na ozemlju izven rudnika, pa se zviša od 25 na 30 din. Stanarina, ki so jo doslej dobivali rudarji le v posameznih rudnikih, se bo v bodoče plačevala pri vseh državnih rudnikih in bodo dobivali delavci, ki nimajo lastnih stanovanj in morajo plačevati najemnino, stanovanjsko doklado po 5 din dnevno, v Mostarju po 6 din, pri osrednjih ustanovah v Beogradu in Sarajevu pa po 7 din. V bodoče se bodo uravnavale doklade glede na porast ali padec draginje, in sicer vsake tri mesece na podlagi indeksa Narodne banke (splošnega indeksa za cene na drobno v 10 glavnih mestih). V ta namen se ustanovi poseben odbor, v katerega pošlje vsako strokovno združenje po enega predstavnika; dalje bodo v njem zastopniki državnih rudniških podjetij in bo ta odbor posloval pod predsedstvom rudarskega glavarja v Sarajevu. Če se ugotovi, da se je po indeksu Narodne banke draginja zvišala ali znižala za 10 odstotkov, se za toliko odstotkov povečajo ali znižajo dohodki rudarjev na ta način, da se ustrezno poveča ali zniža draginjska doklada. Kot podlaga za presojo draginjskih sprememb služi indeks Narodne banke za julij 1940.

Važnost reje malih živali v času pomanjkanja živil

Kakor je skiepati iz časopisnih poročil, bo letošna svetovna letina slaba. Predvsem v Evropi bo žita mnogo manj kakor druga leta. V naši žitnici Vojvodini znaša žitni pridelek baje komaj polovico lanskega. Razen tega tudi stanje živine pri nas ni razveseljivo. Če smo že prejšnja leta izvažali žito le zaradi velike skromnosti jugoslovenskega ljudstva, je več kakor gotovo, da bo letos vsak izvoz, na katerega nas menda vežejo pogodbe, prav pritrigan od ust.

Ni dvoma, da bodo vsaj siromašnejše pokrajine naše države trpele čez zimo pomanjkanje. Zato bi bilo več kakor umestno, storiti vse, kar je v danih razmerah mogoče storiti za ublažitev pomanjkanja. Reja malih živali bi bila gospodarska panoga, ki bi se morala v takih časih pospeševati z vsemi silami. Od malih živali bi prišli v poštev zlasti kunci (domači zajci) in koze, katerih prehrana je preprosta in jo najlaže zmore tudi siromak kočar. Od kuncev bi imeli meso, a od koz predvsem mleko. Da se pospeši reja kuncev, je zadni čas, ker čez zimo ne bo mladincev in bi od reje kuncev ne imeli koristi.

Odločujoči činitelji naj to premislijo in naj ne odlašajo. Zveza društev »Mali gospodar« v Ljubljani gotovo mnogo stori za pospeševanje reje malih živali, toda časi so takšni, da je treba na zadevo zaenkrat gledati predvsem s stališča ljudske prehrane. Kakor beremo v listih, je g. ban na predlog prosvetnega odbora za rejo malih živali pri kmetijskem oddelku banske uprave odredil, da se v naši banovini priznavajo za gospodarske nastopne pasme kuncev: beli angorec, sivi in beli ovčar, sivi in beli orjak. Za te pasme kuncev in za koze se ustanavlja enotna rodovniška knjiga za našo banovino. Vodila bo to knjigočasno omenjena zveza.

To je prav, vendar je te pasme tako naglo splošno uvesti nemogoče. Zato naj se na splošno pospešuje reja kuncev, če namreč ustrezajo resnici vesti, da bo čez zimo hudo pomanjkanje. Reja kuncev je preprosta, vendar je ena reč pri teh živalih sitna: kakšna kužna bolezen jih po vrsti pobere. Zato bi bilo poleg drugega tudi potrebno dati ljudem navodila, kako je ravnati s temi občutljivimi živalmi, da ostanejo zdrave. Mislimo, da bi bi-

lo kunčje meso velika ublažitev pomanjkanja hrane, zato naj odgovorni činitelji ne oklevajo, dokler je čas.

RADIO

Liubljana

od 18. do 25. avgusta.

Nedelja, 18. avgusta: 8: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Ruski sekret. — 9: Napovedi, poročila. 9.15: Orkestralni koncert (plošče). — 10: Prenos slovesnosti Zveze bojevnikov z Brezij. — 11.45: Samospevi Marte Repovš-Radmanovičeve (pri klavirju prof. Lipovšek). — 12.30: Objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 17: Kmetijska ura: Hlevski gnoj in gnojnica (inž. Jože Suhadolc). — 17.30: Tamburaški orkester »Kolo« iz Trbovelj; vmes plošče. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Turizem v hrvaški banovini (Ivica Šiprak). — 19.40: Objave. — 20: Iz slovenskih krajev (plošče). — 20.30: Operetni večer (Dragica Sokova, Andrej Jarc in radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za oddih (plošče).

Ponedeljek, 19. avgusta: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Odmevi iz Poljske (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Jezik staroslovenskih povelj in naš južni dialekt (dr. Milivoje Pavlovič). — 19.40: Objave. — 20.10: Ljudsko zdravje v Sloveniji: Alkoholizem (dr. Ivo Pirc). — 20.30: Koncertni večer. Sodelovala bosta Fanika Brandl-Jevdjenjčeva (violina solo) in radijski orkester. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos plesne glasbe iz restavracijskega vrta »Zvezde«.

Torek, 20. avgusta: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Citrarji in šramli (plošče). — 12.30: Poročila, objave. —

13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert (Ivan Deržaj in radijski orkester). — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Predavanje štaba pokrajinske zračne obrambe. — 19.40: Objave. 20: Gospodarski pregled (Drago Potočnik). 20.10: Kako se bomo znebili tujk (prof. Etbin Bojc). — 20.30: Pester spored. Sodelovali bosta Tea Lovrenčevićeva, prof. Lipovšek (spremljava) in radijski orkester. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Pisana šara (plošče).

Sreda, 21. avgusta: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: V modernem ritmu (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Iz čeških oper (plošče). — 14: Poročila. — 18.30: Mladinska ura: Za mlade naravoslovce (Miroslav Zor). 18.45: Le brez skrbi (plošče). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Vzgojni pomen gledališča (Ciril Debevec). — 19.40: Objave. — 20.10: Moderne teorije o psihologiji mase (dr. Emil Hrovat). — 20.30: Melodij-jazz. — 21.15: Kvartet mandolin. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Kvartet sester Stritarjevih (na harmoniko bo spremljal A. Stanko).

Četrtek, 22. avgusta: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Vesele popevke (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Predavanje ministrstva za telesno vzgojo naroda. — 19.04: Objave. — 20.10: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 20.30: Fantje na vasi. — 21.15: Reproduciran koncert simfonične glasbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Vesel spored radijskega orkestra.

Petek, 23. avgusta: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Naše veselje (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 14.10: Tedenski pregled Tujskoprometne zveze. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Bosanski satirik (Srdja Djoki). — 19.40: Objave. — 20: Deset minut za planince. — 20.10: Spet so se odprla šolska vrata (Lebarjeva). — 20.30: Domači koncert (Mirko Premelč, Stanko Avgust — spremljava in radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Nekaj komornih zvokov (plošče).

Sobota, 24. avgusta: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Plošča za ploščo — pisana zmes. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.03 Plošča za ploščo — pisana zmes. — 14: Poročila. — 17: Otroška ura: Počitniške dogodivščine treh navihancev (članice narodnega gledališča). 17.30: Med igračami (plošče). — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Radijski orkester. — 18.40: Uprava stare Ljubljane (Viktor Stejska). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Naši Primorci (Nikola Pavelič). — 19.40: Objave. — 20: Zunanje-politični pregled (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Jože Vombegar: Nesrečni Job. — Vesele in žalostne iz življenja Jake Smodlake in njegovih. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

MODERNA PESEM

Kunigunda sedi pri klavirju in se pridno uči peti. Pa jo piči osa, da plane pokoncu in začne klicati na pomoč. Nihče v hiši se ne gane. Kunigunda hiti v kuhinjo in se začne jeziti: »Zakaj pa nikogar ni, če kličem na pomoč? Osa me je pičila.«

»Ah, uboga gospodična,« se opravičuje kuharica, »mislili smo, da ste peli moderno pesem...«

DOBER SIN

Trgovec: »Veš, sin, trgovino izročim tebi, sam bom pa počival.«

Sin: »No, saj si še trden. Nekaj let lahko še delaš, potem bova pa oba počivala.«